

№ 57 (19571) 2010-рэ илъэс ГЪУБДЖ ГЪЭТХАПЭМ И 30

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэІукІэгъухэр

зидентэу ТхьакІущынэ Аслъан УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд игъэ Іорыш Іап І эхэу Темыр Кавказ ыкІи Къыблэ федеральнэ шъолъырхэм ащы Іэхэм япащэу Петр Ливарскэм тыгъуасэ ІофшІэгъу зэІукІэгъу дыриІагъ. УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд икъутамэу Адыгеим щыІэм блэкІыгъэ илъэсым иІофшІэн изэфэхьысыжьхэм ыкІй 2010-рэ ильэсым пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм бгъуитІур атегущыІагъ.

П. Ливарскэм къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд икъутамэхэу субъектхэм ащы Іэхэм азыфагу Адыгеим я 22-рэ чІыпІэр блэкІыгъэ илъэсым щиубытыгъ ыкІи анахь дэгъухэм ахалъытагъ. Джащ фэдэу мы аужырэ -ы салыне Іышит мынаахеап хэхьэгъэ «электроннэ кІэАР-м апэрэ чІыпІэр ыубытыгъ. УФ-м и ПФР ипащэ ыцІэкІэ рэзэныгъэ тхылъ АР-м и Президент П.Ливарскэм ритыжьыгъ.

Нэужым гущыгэ зыштэгээ Тхьак Іущынэ Аслъан фондым икъутамэу Адыгеим щыІэм иІофшІэн зэрэзэхищэрэм осэшхо фишІыгъ. Социальнэ мэ--е-г дехеммартор сызцэкІэгъэнхэм, анахьэу Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм яфэІофашІэхэр зэшІохыгъэнхэм анаІэ тырагъэтынэу къафигъэпытагъ.

УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым иунашъокІэ ТекІоныгъэм ия 65-рэ илъэс ипэгъокІ у ветеранхэм зэтыгъо хъурэ ахъщэ аІэкІэгъэхьэгъэным ылъэныкъокІэ Іофэу ашІэрэм къытегущыІагъ ПФР-м и Адыгэ республикэ къутамэ ипащэу Къулэ Аскэр-

Адыгэ Республикэм и Пре- тхэжьыным» игъэфедэнк Іэ бый. Федеральнэ гупчэм къытІупщырэ сомэ миллион 33-м къехъур мэлылъфэгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу зытефэхэрэм зэраГэкГагъэхьащтыр къыхигъэщыгъ. Ащ нэмыкІзу гъот макІэ зиІэ цІыфхэм, пенсионерхэм ІэпыІэгъу тапэкІэ афэхъухэзэ зэрашІыщтым игугъу къышІыгъ. Джащ фэдэу цІыф къызэрыкІохэм ПенсиехэмкІэ фондым упчІэу фыряІэхэм нахь псынкІ у джэуапхэр ятыжьыгъэным пае республикэм имуниципальнэ образованиехэм ыкІи псэупІэхэм зэкІэми «мобильнэ клиент къулыкъум» иамалхэр агъэфедэщтых.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпІыл Муратрэ ащ игуадзэу Алексей Петрусенкэмрэ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Губгъо Іофшіэнхэр зэлъэкіох

республикэм ичІыгулэжьхэм анахьэу анаІэ зытырагъэтыхэрэр бжыхьасэхэм зэрифэшъуашэм лъыкІахьэу минеральнэ чІыгъэшІухэмкІэ яшІушІэгъэныр, гъатхэм апхъыщт чылапхъэхэр ыкІи тех--ест фитшестеГиши уелин хьазырыгъэнхэр, гъэтхасэхэр игъом пхъыгъэнхэр арых.

Адыгеим мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ къытыгъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, бжыхьэсэ гектар мини 105-м ехъоу республикэм иубгъохэм къащагъэкІыгъэм щыщэу гъэтхэпэ мазэм и 29-м ехъулГэу чГыгъэшІухэмкІэ зэшІушІагъэхэр гектар мин 84-м хьазырэу лъыкІэхьэ. Бжыхьасэхэм яшІушІэгьэным фэгьэхьыгьэ ІофшІэныр Джэджэ районым апэу щаухыгъ, ахэм яІэ бжыхьэсэ гектар мин 24,7-м фэдизым игъом дэгъоу ешІу-

анахьышІоу зыщызэхэщагъэхэм ащыщых Кощхьэблэ, Шэ- шІур зыхатэкъуагъэр гектар уджэн, Тэхъутэмыкъое район- мини 6-м хьазырэу лъык 1эхэр. Анахь ауж къинагъэхэр хьагъ. Мыекъопэ районыр ыкІи къалэу Мыекъуапэ къепхыгъэ хъызмэтшІапІэхэр арых.

Мы илъэсым республикэм игубгъохэм бжыхьэ коц гектар мин 83,4-м фэдиз хьазыр къащагъэкІыгъ. Ащ щыщэу чІыгъэшІухэр тыгъуасэ ехъулІэу зыІэкІагъэхьагъэр гектар мин 70-м фэдиз хьазыр. МыщкІи апэ итых Джэджэ, Кощхьэблэ, Шэуджэн, Тэхъутэмыкъое, Красногвардейскэ ыкІи Теуцожь районхэр.

Хьэ гектар мин 14,5-м фэдизэу губгъохэм арылъым щыщэу чІыгъэшІухэр зыхатэкъуагъэхэр гектар мин 13-м фэдиз хьазыр. Мы ІофшІэныр ащаухыгъ Джэджэ, Кощхьэблэ, Шэуджэн районхэм.

Рапсэу зэшІушІэн фаехэр

Тызыхэт гъэтхэ мафэхэм шІагъэх. Мы ІофшІэныр гектар мини 6,5-м фэдиз мэхъу, ащ щыщэу чІыгъэ-

Бжыхьасэхэм зэряшІушІэхэрэм дакІоу гъэтхэсэ пасэхэм япхъыни районхэм ащыщхэм ащыфежьагъэх. Мыгъатхэ пстэумкІи республикэм игубгъохэм гъэтхэсэ гектар мини 2-м фэдиз хьазыр ащапхъын фае, ащ щыщэу тыгъуасэ ехъулІэу апхъыгъэр гектар 563-рэ. Зэнтхъ гектар 1777-м щыщэу чылапхъэр зэрагъэк Гугъэр гектар 401-рэ мэхъу.

Шъоущыгъу зыхашІыкІырэ чІыплъым ипхъыни республикэм щырагъэжьагъ. Тыгъуасэ ехъулГэу Джэджэ ыкІи Шэуджэн районхэм чІыплъ гектар 50 зырыз ащапхъыгъ.

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо наградэхэр афэгъэшъошэгъэным ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхьэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщыри Гэхэм ыкІи ильэсыбэ хъугъэу Іоф зэришІэрэм афэшІ медалэу «Адыге-им и Щытхъузехь» зыфиІорэр

ХьапэкІэ Налбый Юныс ыкьом — ветеранхэм (пенсионерхэм) ІэпыІэгъу афэхъурэ Адыгэ республикэ фондэу «ТекІоныгъ» зыфиІоу Хъ.Б. Андырхъуаем ыцІэкІэ щытым идиректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъо гъэхъагъэхэр зэрэщашІыгъэхэм ыкІи ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряГэу Іоф зэрашГэрэм афэшГ щытхъуцІэу «Адыгэ Республикэм инароднэ кІэлэегьадж» зыфиІорэр

ЖэнэлІ Тэмарэ Щэбанэ ыпхъум — гурыт профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжэу Хъ. Андырхъуаем ыцІэкІэ щытым» икІэлэегъаджэ.

щытхъуцІэу «Адыгэ Республикэм народнэ гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ **ІофышІ**» зыфи**І**орэр

Лебедь Валерие Александр ыпхъум — гурыт профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжэу Хъ. Андырхъуаем ыцІэкІэ щытым» икІэлэегъаджэ афэгъэшъошэгъэнэу.

Культурэм изыкъегъэ Іэтын я Іахьышхо зэрэхаш Іыхьэрэм ык Іи гуетыныгъэ фыря Ізу Іоф зэраш Іэрэм афэш І щытхъуц Ізу «Адыгэ Рес-публикэм культурэмк Із изаслуженнэ Іофыш І» зыфи Іорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Выростков Владимир Егор ыкъом — гурыт профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «ИскусствэхэмкІэ Адыгэ республикэ колледжэу У.Хь. Тхьабысымым ыцІэкІэ щытым» икІэлэегъаджэ,

Мэджэджэ Мадин Аскэрбый ыкъом — профессиональнэ литераторхэм я Урысые Союз и Адыгэ регион организацие итхьаматэ,

СтІашъу Сафыет Даутэ ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Тэхъутэмыкъое районым» культурэмрэ киномрэк Іэ игъэ ІорышІапІэ ирайон методическэ гупчэ иметодист.

Искусствэм ылъэныкъо гъэхъагъэхэр зэрэщашІыгъэхэм фэшІ щытхъуцІэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфи Горэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Алыбэрд Саныет Махьмудэ ыпхъум — къэралыгъо учреждениеу «Адыгеим лъэпкъ къашъохэмкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым» балетымкІэ иартисткэ,

Кириченко Иринэ Виктор ыпхъум — къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэу А.А. Хьанэхъум ыцІэкІэ щытым» иорэдыІо.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Асльан

къ. Мыекъуапэ,

гъэтхапэм и 24-рэ, 2010-рэ илъэс

<u>искусствэр</u> — Дунаим щэжъынчы

Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу, тилъэпкъэгъухэр зышыпсэүхэрэ хэгъэгүмэ ашызэлъашІэрэ Нэхэе Тэмарэ ипчыхьэзэхахьэ къэралыгъо филармонием щыкІуагъ. Концертым симфоническэ оркестрэр, ансамблэхэу «Русская удалыр», «Синдикэр», Адыгеим иартист цІэрыІохэр хэлэжьагъэх.

АР-м и Парламент и Комитет Адыгэкъалэрэ Кощхьэблэ районымитхьаматэу УдыкІэко Юрэ Къэралыгъо Советым — Хасэм и Шытхъу тхылъ Нэхэе Тэмарэ къыритыжьыгъ, мэкъэ дахэ зиТэ артисткэу сэнаущыгъэ ин зыхэлъым фэгушІон зэрилъэкІырэр гуапэ щыхъугъ.

Адыгеим культурэмкІэ и Министерствэ ыцІэкІэ министрэм иапэрэ гуадзэу Анфиса Васильевар, Адыгеим инароднэ артистхэу Андзэрэкъо Чеслав, Бэстэ Азэмат, УФ-м искусствэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшхоу Сулейманов Юныс, Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкІэ иинститут ипащэу Наталья Чепниян,

\(\alpha = \\alpha = \\alp

рэ яадминистрациехэм культурэмк Іэ едоаХ єІнєІна мехеІпаІшы по ветя Адамрэ Брыцу Нуретрэ, АР-м и Къэралыгъо филармоние идиректор шъхьа Гэу Хъот Заур, нэмык Іхэри Нэхэе Тэмарэ къыфэгушІуагъэх, шІоу щыІэр къыдэхъунэу фаІуагъ.

УишІэныгъэ зыщыхэбгъэхъон, уигулъытэ къэзыІэтын, уилъэпкъ искусствэ урыгушхон зыщыплъэкІыщт концерт филармонием щытлъэгъугъэр. Пчыхьэзэхахьэм тигъэшІыгъэ гупшысэмэ афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» къыщыхэтыутыщтых.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

ПенсиехэмкІэ фондым шъущегъэгъуазэ

МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ И 1-м КЪЫЩЫУБЛАГЪЭУ КЪЫХЭХЪО

Валоризацием ишІуагъэкІэ пен- тыгъэу щыт, сыда пІомэ социальнэ пенсиехэм щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу къазыхэхъогъэ уж, джыри мэлыльфэгъум и 1-м къыщыублагъэу

ахэр къаІэтых.

Ныбжым, сэкъатныгъэ цІыфым зэри-Іэм ыкІи зыІыгъыщтыр зэримыІэжьым апае афагъзуцурэ пенсиехэм проценти 6,3-рэ къахэхъо. 2010-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу ІофшІэнымкІэ пенсиехэм яструктурэ зэрэзэхьок ыгъэм ыпкъ къикІзу, Іахь-Іахьзу мыгощыгъзу, пенсиехэм зэрэпсаоу къахэхъощт. Ипенсие къыхэхъуагъэр зыфэдизыр хэти ежь-ежьырэу джы къылъытэн ылъэкІыщт. ГущыІэм пае, цІыфым ипенсие сомэ 8000 мэхъумэ, сомэ 8000-м ипроценти 6,3-р сомэ

ІофшІэнымкІэ пенсиехэм ямызакъоу, къэралыгъо пенсиехэри индексацие ашІыгъэх.

Къэралыгъо пенсие зэратыхэрэм ащы-

яцІыкІугъом къыщыублагъэу сэкъатныгъэ зиІэхэр;

- сэкъатныгъэ зиІэхэу, ІофшІэнымкІэ пенсие афэгъэуцугъэным ифитныгъэ къязытырэ стажыр изымыгъэкъугъэхэр;

бзыльфыгъэхэу ыкІи хъульфыгъэхэу зыныбжь ильэс 60-м ыкІи 65-м нэсыгъэхэу ІофшІэнымкІэ ныбжым телъытэгъэ пенсие афэгъэуцугъэным пае стажыр изымыгъэкъугъэхэр;

- дзэ къулыкъушІэхэр;

- радиационнэ ыкІи техногеннэ тхьамык Іэгъошхохэм къин къызфихьы-

федеральнэ къэралыгъо къулыкъушІэхэр.

Джащ фэдэу пенсиитІу къызэратырэ гражданхэу, зиятІонэрэ пенсие къэралыгъо пенсиеу щытхэр:

заом шъобжэу хахыгъэм ыпкъ къикІ у сэкъатныгъ зи І эхъугъ эхэр;

Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэр;

- дзэ къулыкъушIэу зишъхьэгъусэ хэкІодэгъэ шъузабэхэу ятІонэрэу дэмыкІожьыгъэхэр;

- зэрэхащыгъэм тегъэпсыкІыгъэу дзэ къулыкъум щыІагъэхэм ятэ-янэхэр;

«Блокаднэ Ленинград щыпсэущтыгъ» зыфиІорэ тамыгъэр къызыфагъэшъошагъэхэр.

Къэралыгъо пенсие зэратырэ купхэу зыцІэ къетІуагъэхэм пенсиеу аратыщтыр зыфэдизыщтыр социальнэ пенсием елъысием ипроцент пчъагъэ тегъэпсык Іыгъэу къэралыгъо пенсиехэр агъэнафэх

Тызыхэт илъэсым имэлылъфэгъу и 1-м къыщыублагъэу социальнэ пенсиехэм проценти 8,8-рэ къахэхьо ыкІи ахэр сомэ 2787-рэ чапыч 46-м нэсых, арышъ, социальнэ пенсиехэм къахэхъуагъэр зыфэдизым тегъэпсык Іыгъэу къэралыгъо пенсиехэр къафалъытэжьыщтых.

Пенсиехэр индексацие шІыгъэнхэм епхыгъэ ІофшІэнхэм ямызакъоу, номерэу 247-рэ зытетэу 2010-рэ илъэсым мэзаем и 24-м къыдэк Іыгъэ Указым Хэгъэгу зэошхом ТекІоныгъэр къызыщыдахыгъэр ильэс 65-рэ зэрэхьурэр зэрагьэмэфэк Іырэм пае ахъщэ зэтыгъо ятыгъэным ехьылІэгъэ Іофыгъоу ыгъэнафэхэрэр гъэцэкІэжьыгъэнхэм пае ПФР-м иорганхэу Адыгэ Республикэм щыІэхэм ІофшІэныбэ зэшІуахыгъ.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм, Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм, Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм афагъадэхэрэм, тамыгъэу «Блокаднэ Ленинград щыпсэущтыгъ» зыфиІорэр къызыфагъэшъошагъэхэм, зыныбжь имыкъугъэхэу концлагерьхэм адэфэгъагъэхэм, Хэгъэгу зэошхом, Финляндиемрэ Япониемрэ арашІылІэгъэгъэ заохэм ащыфэхыгъэхэм яшъхьэгъусэхэм, Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэу щымыІэжьхэм яшъхьэгъусэхэм зэтыгьо шІыкІэм тетэу сомэ 5000 зырыз къара-

Зыныбжь икъугъэхэу концлагерьхэм адэфэгъагъэхэм, джащ фэдэу Хэгъэгу зэошхом илъэхъанэ мэзи 6-м къыщымыкІэу тылым щылэжьагъэхэм ахальытэхэрэм е Хэгъэгу зэошхом илъэхъанэ псэемыблэжьэу Іоф зэришІагъэм пае наградэхэр къызыфагъэшъошагъэхэм зэтыгъо шІыкІэм тетэу сомэ 1000 зырыз къаратыщт.

Зэтыгъо ахъщэ тынхэр къаратыщтых зыцІэ къетІогъэ купхэм ахэхьэрэ статус зэряІэр къэзыушыхьатырэ документхэм атегъэпсыкІыгъэу. Мы лъэхъаным пенсиехэр индексацие шІыгъэнхэм ыкІи зэтыгъо ахъщэ тынхэр афэгъэуцугъэнхэм ехьылІэгъэ ІофшІэн пстэури УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд ичІыпІэ органхэм зэшІуахыгъахэх, ахъщэр зэраратыщт документхэр агъэхьазырыгъэх.

БРАУКЪО Марин. ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ пенсиехэр афэгьэуцугьэнхэмкІэ, къафэльытэжьыгъэнхэмкІэ ыкІи ятыгъэнхэмкІэ иотдел ипащэ игуадз.

МАЗЭ КЪЭС АРАТЫРЭ АХЪЩЭМ КЪЫХЭХЪОЩТ

Номерэу 308-ФЗ зытет Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием 2010-рэ илъэсымкІэ ыкІи план пІалъэу 2011 2012-рэ илъэсхэмкІэ ифедеральнэ бюджет ехьылІагъ» зыфиІоу 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 2-м аштагъэм къыделъытэ мэлылъфэгъум и 1-м къыщыублагъэу мазэ къэс аратырэ ахъщэ тыным (ЕДВ-м) хэгъэхъогъэнэу.

Тызыхэт илъэсым имэлылъфэгъу и 1-м къыщыублагъэу куп зырызхэм ахэхьэрэ гражданхэм — номерэу 122-ФЗ зытет Федеральнэ законэу 2004-рэ илъэсым шышъхьэІум и 22-м аштагъэм тегъэпсыкІыгъэу мазэ къэс ахъщэ тынхэр къызэратыхэрэм, джащ фэдэу Советскэ Союзым и ЛІыхъужъхэм, Урысые Федерацием и ЛІыхъужъхэм, Щытхъум иорден пстэури къызыфагъэшъошагъэхэм ыкІи ахэм яунагьохэм ащыщхэм, Социалистическэ Іофшіакіэм и Ліыхъужъхэм ыкіи Лэжьэкіо Щытхъум иорден пстэури къызыфагъэшъошагъэхэм мазэ къэс къаратырэ ахъщэ тыныр проценти 10-у индексацие шІыгъэнэу.

ГущыІэм пае, Хэгьэгу зэошхом сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм ыкІи Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэу ыужкІэ сэкъатныгъэ зиІэ хъугъэхэм къаратырэ ЕДВ-м сомэ

308-рэ чапыч 80-рэ къыхахъуи, сомэ 3396-рэ чапыч 80-м нэсыгъ.

А І-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ зиІэхэм ЕДВ-у къаратырэр сомэ 2378-рэ чапыч 20-м нэсыгъ, ар ыпэкІэ къаратыщтыгъэм сомэ 216-рэ чапыч 20-кІэ нахьыб. Я ІІ-рэ, я ІІІ-рэ купхэм ахэхьэрэ сэкъатныгъэ зиІэхэм ЕДВ-у къаратырэр соми 154-рэ чапыч 40-кІэ ыкІи соми 123 пыч 60-кІэ нахьыбэ хъухи, сомэ 1698-рэ чапыч 40-м ыкІи сомэ 1359-рэ чапыч 60-м нэсыгъэх. Сэкъатныгъэ зиІэ кІэлэцІыкІухэм мазэ къэс ахъщэ тынэу къаратырэр сомэ 1698-рэ чапыч 40-м нэсыгъ, къыхэхъуагъэр соми 154-рэ чапыч 40-рэ.

Мазэ къэс ахъщэ тынэу къаратырэм щыщ Іахьэу гъэпсыгъэ социальнэ фэІофэшІэ зэхэубытэгъэ купым уасэу иІэм мэлыльфэгъум и 1-м къыщыублагъэу сомэ 64-рэ къыхэхъо ыкІи сомэ 705-рэ чапычи 10-м нэсы.

Мазэ къэс къаратырэ ахъщэ тыныр индексацие шІыгъэным ехьылІэгъэ ІофшІэныр ПФР-м иорганхэу Адыгэ Республикэм щыІэхэм зэшІуахыгъах ыкІи мэлыльфэгъум и 1-м къыщыублагъэу къахэхъуагъэр зэрадыхэтэу цІыфхэм ахъщэ тынхэр къаратыщтых.

ХЬАЦІЫКІУ Марин. ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ социальнэ тынхэмкІэ иотдел ипащ.

ИЛЪЭПКЪ ФЭУСАГЪ

КІубэ Щэбанэ къызыхъугъэр илъэси 120-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу «КъасГорэр сэ сиорэд ...» зыфиГорэ зэхахьэ гъэтхапэм и 23-м АР-м и Лъэпкъ библиотекэ щыкІуагъ.

Ащ хэлэжьагъэх АР-м культурэмкІэ и Министерствэ иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ, профессорхэу ЩэшІэ Казбек, Къуныжъ Мыхьамэт, гуманитар ушэтынхэм апыль Адыгэ республикэ институтым ипащэ игуадзэу Мамый Руслъан, КІубэ Щэбанэ ыпхьоу КІубэ Саидэ, Адыгэ къэралыгьо университетым икІэлэегъаджэхэр, студентхэр, нэмыкІхэри. Лъэпкъ библиотекэм и Іофыш І эу Кощэгъу Сачнэт зэІукІэр къызэІуихызэ, орэдусэу, фольклористэу, усакІоу КІубэ Щэбанэ гъогу къин къызэрикІугъэр, ІэкІыб хэгъэгухэм ащыпсэузэ ихэку фэштышктэу зэрэфэлэжьагтэр кты Гуагъ.

Іофтхьабзэр зезыщэгъэ Мамый Руслъанэ КІубэ Щэбанэ къэзышІэжьыхэрэр, иІофшІагъэ зыгъэлъапІэхэрэр зэІукІэм зэрэхэлажьэхэрэр игущыІэ къыщыхигъэщыгъ.

Шэуджэн Бэлэ КІубэ Щэбанэ дыне каленет ифистанет и динер зэрэосэнчъэр, итворчествэ илъэс пчъагъэмэ къакІоцІ узыдэлэжьэн плъэкІыштхэр зэрэхэтыр къыІуагъ. КІубэ Щэбанэ къызыхъугъэр илъэси 120-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу Министерствэм Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зэхищэщтых. Искусствэхэмк Гэ кІэлэцІыкІу еджапІэхэу республикэм итхэм, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледж лекциехэр, пчыхьэзэхахьэхэр, концертхэр ащызэхащэщтых. Іоныгъо мазэм тиорэдыІохэм къатыщт концертым мы Іофтхьабзэр зэфишІыжьыщт.

Ащ ыуж къэгущыІэгъэ ЩэшІэ Казбек КІубэ Щэбанэ опсэуфэ ихэку къыгъэзэжьы зэрэшІоигъуагъэр, тыдэ щыІэми «ыІупэ зэрэтелъыгъэр» къыІуагъ. Щэбанэ Іашэ зэримыІыгьыгъэм, ихэку зэрэфэшъыпкъагъэм пае лажьэ имыІзу къззыІощтыгъз унашъоу къыхаутыгъагъэм ихэгъэгу къыгъэзэжьын фитэу итыгъ. Ау иунагъуи ежьыми ар арагъэшІагъэп. ЧІыпІэ зэфэшъхьафхэу адыгэхэр зэрысхэм ар ащыІагъ. Лъэпкъым ылэжьыгъэ усэжъхэр, таурыхъхэр ахэм къащиугъоижьыгъ. Ахэри, ежь ытхыгъэхэри Адыгеим къащэжьыгъэх. Ихэку зэримысэу льэпкъым анахь чанэу фэлэжьагъэхэм ар ащыщ. Ытхыгъэхэр зэгорэм къыдагъэк Іыжьыныр, ныбжык Іэхэм арагъэлъэгъужьыныр ары анахьэу ар къызыкІэлъэ-Іущтыгъэр.

Къуныжъ Мыхьамэт КІубэ Щэбанэ итворчествэ ІэкІыбым къизыхыжьыгъэхэу КІубэ Саидэрэ ЩэшІэ Казбекрэ зэрафэразэр къы Уагъ. Ащ итхыгъэхэм лъэпкъ гупшысакІэр куоу зэрапхырыщыгъэр, тихъишъэу къытхыжьыгъэхэр къыхэутыгъэхэу зэрэтиІэнхэ фаер игущыІэ къыщы-

хигъэшыгъ.

КІубэ Щэбанэ итхыгъэхэм афэгъэхьыгъэу бэ зэхахьэм къыщаІуагьэр. Ащ иорэдхэр, иусэхэр къыща-Іонхэу, игугъу щашІынэу къызыщыхъугъэ Хьакурынэхьаблэ хьакІэщ къыщызэІуахымэ ныбжьыкІэхэм -нестуІп уєІпаслеств ахы актемпечля хэмкІэ ишІуагъэ къэкІонэу алъытагъ. ДАЎТЭ Анжел.

МИЛИЦИЕР ЗЫЗЭХАЩАГЪЭР ИЛЪЭС 90-рэ ХЪУГЪЭ

щагъэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэ бэмышІэу щыІагъ. Ащ хэлэжьагъэх Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэ иапэрэ гуадзэу Аульэ Юрэ, къалэм инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Вадим Николаевыр, Мыекъуапэ и МВД ипащэу Андрей Федосеевыр, милицием иветеранхэм яорганизацие итхьаматэу Александр Романовыр, МВД-м иІофышІэхэр.

Зэхахьэм Андрей Федосеевым къыщишІыгъэ докладым къыщыхигъэщыгъ милициер зызэхащагъэм къыщегъэжьагъэу джырэ мафэхэм анэсыжьэу гьогоу къыкІугьэр. Шыфхэм ягупсэфыныгъэ къэухъумэгъэныр, хабзэр зыукъохэрэр къы-Ізу къыІуагъ. Илъэс зэфэшъхьафхэм милицием исатыр хэтыгъэхэм лІыгъэу зэрахьагъэм игугъу къышІыгъ. Милицием ухэтыныр зэрэмыпсынкІагьор, къулыкъур ахьызэ зыпсэ зыгъэтІылъыгъэхэр тарихъым лІыхъужъэу къызэрэхэнэщтхэр къыгуагъ.

Александр Романовым милици-

Мыекъуапэ милициер зыщызэха- ем зыхэтыгъэ лъэхъаныр ыгу къыгъэкІыжызэ, цІыфхэм ярэхьатныгъэ къыухъумэу Мыекъуапэ милицием иотделениит у нахь зэрэдэмытыгъэр къы Іуагъ. Джырэ уахътэм къыздихьырэ гумэк Іыгъохэм апкъ къик ІыкІэ ахэм япчъагъэ зэрэхэхъуагъэр, анаІэ зытетын фаери зэрэнахьыбэр игущыГэ къыщыхигъэщыгъ. ЯмэфэкІыкІэ ар зэкІэми къафэгушІуагъ.

Вадим Николаевыр къызэгущы-Іэм сыд фэдэрэ лъэхъани тикъэралыгъо пащэ фэхъухэрэм цІыфхэр къаухъумэным, гупсэфыныгъэ илъыным анаІэ зэратетыр, ащкІэ милицием иІофышІэхэр ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэр къыІуагъ.

Нэужым Аулъэ Юрэ Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэ ыцІэкІэ къызэрэугъоигъэхэм мэфэкІым пае къафэгушІуагъ. Псауныгъэ пытэ яІэнэу, лІыгъэрэ пытагъэрэ къахэфэ зэпытынэу ар къафэлъэІуагъ.

мехестышехься сілнеішфоіК афагъэшъошэгъэ тхылъхэмрэ шІухьафтынхэмрэ аратыжьыгъ.

ПРОКУРАТУРЭМ ЫГЪЭУНЭФЫГЪ

Муниципальнэ предприятиеу Джэджэ «Жилкомсервис» зыфиеГипважеля мехеГшыфоГи медоГ игъом зэрарамытырэм епхыгъэ уплъэкІунхэр Джэджэ районым и Прокуратурэ бэмышІэу зэхищагъэх. Предприятием ипащэхэм законым къндилънтэрэ шапхъэхэр зэрамыгъэцакІэрэр ащ къыгъэнэфагъ.

Зэфэхьысыжьхэм къызэрагъэльэгъуагъэмкІэ, предприятием ипащэ ипшъэрылъхэр зыгъэцак Іэрэм ІофшІапІэм Іутхэм лэжьапкІэу къахьырэм ыльэныкъокІэ чІыфэ атемыльэу статистикэм иотдел къыгъэхьыщтыгъ. Административнэ правэукъоныгъэу ашІыгъэхэм къадыхэлъытагъэу пащэм пшъэдэкІыжь егъэхьыгъэныр нахь тэрэзэу Прокуратурэм ылъытагъ.

Джащ фэдэу предприятием иІофышІэхэм ялэжьапкІэу сомэ мин 70-м къехъурэр афызэкІагъэкІожьынэу Прокуратурэм Джэджэ судебнэ участкэу N 1-м имировой судья зыфигъэзагъ.

ІофшІэным изаконодательствэ зыукъогъэ предприятием ипащэ ипшъэрылъхар зыгъэцакІэрэм административно Іоф къыпагъэтэджагъ, ІофшІэнымкІэ къэралыгъо инспекциеу Адыгэ Республикэм щыІэм зэфэхьысыжьхэр ІэкІагъэхьагъ.

Джэджэ районым ипрокуратур.

<u> — Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм</u>

ЛЪЭНЫКЪО ЗЭФЭШЪХЬАФХЭМ АЛЪЫІЭСЫГЪЭХ

кІум ишхэн зэрэзэхэщагъэм

икъу фэдизэу уна Іэ темыгъэт-

мэ, мэфэныкъом еджапІэм къэ-

тыгъэ зихэхъогъум ипсауныгъэ

Тигьэзет кьызэрэхиутыгьагьэу, гьэтхапэм и 24-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зичэзыу ятІокІитІонэрэ хырэ зэхэсыгьо иІагь. Ащ Іофыгьо щэкІым ехьу щатегущы Гагъэх. Зэхэсыгьом и Гофш Гэн рагъэжьагь «Правительствэ сыхьат» зыфиГорэм хэтыгьэ къэбаритГоу депутат купхэр зэрэк Гэупч Гагъэхэм тегъэпсык Гыгъэу министрэхэм я Кабинет къщиагъэхьазырыгъэхэмкІэ. Зыр фэтэрыбэү зэхэт үнэхэр зытетхэ чГыгү Гахьхэм ягьүнапкъэхэр гъэнэфэгьэнхэр ыкІи кадастрэ учетым хэгьэуцогьэнхэр чІыпІэ зыгьэІорышІэжьыным иорганхэм зэращызэхэщагъэм изытет, ятІонэрэр Адыгэ Республикэм ит сабый ІыгъыпІэхэм ыкІи общеобразовательнэ еджапІэхэм кІэлэцІыкІухэм ягъэшхэн зэращызэхэщагъэм яхьылІэгьагьэх. Мы ІофыгьуитІуми гьэзетеджэхэм янахыбэмэ анаІэ атырадзэщтэу къытшІошІы, сыда пІомэ ахэр къызыльыІэсыхэу къытхэтхэр макІэп. Ащ пае нахь игъэкІотыгъэу ягугъу къэтшІы тшІоигъу.

щыкІагъэ фэхъун зэрилъэкІыщтыр ухэтми къыбгурыІон фае. Зэ зызэщык Іук Іык Іэ, кІэлэцІыкІум ипсауныгъэ зэтегъэуцожьыгъуае хъущт, ары ыкІи япсауныгьэ пае ныбжыыкІэхэм ащыщыбэ дзэ къулыкъум зыкІамыщэхэрэри.

Непэ тиреспубликэ муниципальнэ сабый ІыгъыпІи 122-рэ ит. Сыхьат пчъагъэу зэраІыгъхэрэм тегъэпсыкІыгъэу, ахэр мафэм щэгъогогъу е плІэгъо7-р Теуцожь районым итых, матэ иунашъокІэ а ІэнэтІэ-2-р къалэу Мыекъуапэ дэтых. ЕджапІэм зэрэщагъашхэхэрэм уасэу иІэр лъэныкъо Іаджыми яльытыгь. 2009 — 2010-рэ ильэс еджэгъум иапэрэ кІэлъэныкъо къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, пчэдыжьышхэм соми 5 — 18 ыуас, шэджэгъуашхэр — сомэ 12 — 35-у къафекIу.

Зэхэубытагъэу пштэн хъумэ, гъэсэныгъэмкІэ ыкІи наукэмкІэ Министерствэм, муниципальнэ образованиехэм, сабый ІыгьыпІэхэм ыкІи общеобразовательнэ еджапІэхэм япащэхэм кІэлэцІыкІухэм ягъэшхэн законхэм ыкІи нэмыкІ норматив шапхъэхэм атегъэпсык Іыгъэу зэхэщэгъэным акІуачІэ етыгъэу дэлажьэх.

Джыри зы лъэныкъо хэгъэунэфыкІыгъэмэ хъущт. Тигъунэгъу Краснодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ кІэлэцІыкІухэм ягъэшхэн зэращызэхэщагъэр зэригъапшэзэ министрэм зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, краимкІэ шхыныгъо фабэхэм атегъэпсыкІыгъэу агъэшхэрэ кІэлэцІыкІухэр зэкІэ рагъаджэхэрэм япроцент 90-м нэсыгъэми, ащ бюджет мылькоу пэІуагьахьэрэр зэкІэ уасэу яІэм ипроценти 5,2-м шІокІырэп. Адыгеим шхыныгъо фабэхэм атегъэпсык Іыгъэу шагъэшхэрэ кІэлэцІыкІухэр рагъаджэхэрэм япроцент 55-м джырэк Гэ шІомыкІырэми, ахэм ягъэшхэн бюджет мылькоу пэІухьэрэр процент 27-м нэсы.

ПСЫНКІЭУ **ЗАМЫГЪЭЦАКІЭКІЭ КЪИНЫГЪОХЭР** <u>КЪЫТЫЩТЫХ</u>

Фэтэрыбэу зэхэт үнэхэр зытет чІыгу Іахьхэм ягъунапкъэхэр гъэнэфэгъэнхэм ыкІи чІыгу кадастрэм хэгъэуцогъэнхэм -идинум финсІшфоІ сътеІльнахк пальнэ образованиехэм зэращызэхэщагьэм къытегущыГэзэ, Адыгэ Республикэм псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хъызмэтымкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Хьаткъо Рэмэзанэ къызэриІуагъэмкІэ, республикэм имуниципальнэ районхэм янахьыбэм а ІофшІэныр уигъэрэзэнэу ащызэхэщагъэп. Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и Унэ кодекс гъэцэк Іэжьыгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм, УФ-м КъэлэгъэпсынымкІэ икодекс агъэнэфэрэ шапхъэхэр ипІалъэм ехъулІэу зэрамыгъэцэкІэжьыхэрэм цІыфхэм ыкІи республикэм чІэнэгъэ шІукІае аригъэшІын ылъэкІыщт.

Фэтэрыбэу зэхэт үнэхэр зытет чІыгу Іахьхэм ягъунапкъэхэр гъэнэфэгъэнхэм ыкІи кадастрэ учетым хэгъэуцогъэндехнеІшфоІ естеІпыск мех зэрагъэцэкІэщтхэ графикхэу 2008-рэ ыкІи 2009-рэ ильэсхэм ателъытагъэхэр муниципальнэ образованиехэм япащэхэм аухэсыгъэх. Арэу щытми, графикхэр ащаукъуагъэх Тэхъутэмыкъое, Теуцожь, Мыекъопэ, Кощхьэблэ районхэм ыкІи къалэу Мыекъу̂апэ. Ащ ыпкъ къикІэу 2010-рэ илъэсым тегъэпсыкІыгъэ зэхъокІыныгъэхэр графикхэм афашІыжьыгъэх. 2010-рэ илъэсым игъэтхапэ и 1-м ехъул у пштэмэ, бэу зэхэт унэ 1536-у Адыгеим итхэм ащыщхэу кадастрэ учетым хагъэуцуагъэхэр унэ 403-р зытет чІыгу Іахьхэр ары ныІэп.

Фэтэрыбэу зэхэт унэ 531-у къалэу Мыекъуапэ дэтхэм ащыщхэу унэ 486-р, Теуцожь районым ит унэ 31-м щыщэу 15-р, Адыгэкъалэ дэт унэ 54-м щыщэу 9-р, Мыекъопэ районым ит унэ 200-м щыщэу 183-р, Кощхьэблэ районым ит унэ 60-м щыщэу зы уни кадастрэ учетым хагъэуцуагъэхэп, Джэджэ районым ит уни 139-м щыщэу зы унэ закъу кадастрэ учетым хагъэхьагъэр. Къэ-. Гогъэн фае Урысые Федерацием и Унэ кодекс зэригъэнафэрэмкІэ, а ІофшІэныр 2011-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м

шІомыкІ у муниципальнэ образование пстэуми ащаухын зэ-

Ар замыгъэцэкІэжькІэ сыд фэдэ къиныгъохэр къыздихьынхэ ылъэкІыщта?

АпэрэмкІэ, хэбзэІахьхэр къэзытыхэрэ базэу муниципальнэ образованиехэм яІэм къыщигъэкІэшт. ЯтІонэрэмкІэ, бэу зэхэт унэхэм ач Гэсхэм зэдыряунаеу щыт мылъкур ыкІи унэм иІэгъо-блэгъу къыхиубытэрэ чІыгу Іахьыр гъэфедэгъэнхэмкІэ законым къаритырэ фитыныгъэхэр укъуагъэхэ мэхъу. ЯщэнэрэмкІэ, зыцІэ къетІогъэ ІофшІэныр замыгъэцэкІэжькІэ унэ-коммунальнэ хъызмэтым щыкІорэ реформэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэным пае Урысые Федерацием щызэхащэгъэ Фондым бэу зэхэт унэхэр капитальнэу гъэцэкІэжьыгъэнхэм пае мылъкоу къафитІупщыгъэр аІихыжьын ылъэкІыщт Федеральнэ бюджетым субвенциеу Адыгеим къыфитІупщыхэрэм къащыгъэкІэгъэн шІыкІэм тегъэпсыкІы-

Мы Іофым депутатхэр тегущыІэхэ зэхъум, а къиныгъом идэгъэзыжьын ифэшъошэ уасэ фэзышІыгъэхэри, а Іофым купкІзу хэльыр къызыгурымы-Іохэрэри къахэкІыгъэх. Ар тэ-

ны-тыхэми <u>ЯПШЪЭРЫЛЪ</u>

ГъэсэныгъэмкІэ ыкІи наукэмкІэ министрэу Беданыкъо Рэмэзанэ къызытегущы Іэгъэ Іофыгьом апэрэмкІэ къызэрэпщыхъущтым фэмыдэу, къыткІэхъухьэрэ сабыйхэм япсауныгъэкІэ мэхьанэшхо иІэу зэрэшытым хабзэм ынаГэ тырегъэты. Сисабый ІыгъыпІэм сщи, кІэлэеджакІор еджапІэм згъакІуи, ябырсыр сапэ изгъэкІыгьэу зысэгьэпсэфы зыІорэ ны-тыхэр хэукъох. КІэлэцІы-

гогъу шхыныгъо фабэхэмкІэ агъашхэх. Сабыйхэм яІыгъын пае ны-тыхэм ахъщэу атырэр зыфэдизыр муниципальнэ образованиехэм япащэхэм агъэнафэ. Сабый ІыгъыпкІ у ны-тыхэм мазэм атырэр сомэ 300-м шІомыкІэу зыгъэнэфагъэхэр ахэтых. Ахэм ащыщых муниципальнэ образованиех эу «Шэуджэн районыр», «Теуцожь районыр» ыкІи «Тэхъутэмыкъое районыр». Сомэ 700 -800-м нэсэу ар ащагъэнэфагъ муниципальнэ образованиехэу «Къалэу Мыекъуапэ», «Мыекъопэ районым» ыкІи «Кощхьэблэ районым». Зэхэубытагъэу пштэмэ, сабый ІыгъыпкІэу ны-тыхэм мазэм атырэр мазэм зэкІэмкІи ІыгъыпкІэм пэІуагъэхьан фаеу федеральнэ законодательствэм ыгъэнафэрэм ипроцент 20-м шІокІырэп. Мыщ дэжьым къыщыІогъэн фае сабый зиІэ унагъохэм ІэпыІэгъу ятыгъэным фэшІ нытыхэм атырэм пае республикэ бюджетым имылъку къыхэкІырэ компенсациехэр къазэраратыжьхэрэр. Ар апэрэ сабыим пае процент 20-у, ятІонэрэм пае процент 50-у ыкІи ящэнэрэм пае процент 70-у хабзэм ыгъэнэфагъ.

ЫпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэхэр сабый ІыгъыпІэхэр ары. Общеобразовательнэ еджапІэхэм зэращагъашхэхэрэм игугъу къэпшІын хъумэ, хэгъэунэфыкІыгъэн фае ыхэрэ классхэм ащеджэхэрэр зэкІ пІоми хъунэу шхыныгъо фабэхэмкІэ зэрагъашхэхэрэр. Ау апшъэрэ классхэм ащ фэдэу ащыгъэпсыгъ пІон плъэкІыщтэп. Министрэм къызэриІуагъэмкІэ, республикэм ит еджапІэхэм шхапІэхэр зиІэхэу ахэтхэр 98-рэ, буфетхэр зыгъэфедэхэрэр еджэпІэ 57-рэ. КІэлэеджакІохэм ягъэшхэн зэхэщэгъэным тегъэпсык Іыгъэ чІыпІэ зимыІэхэу республикэм еджэпІи 9 ит. ЕджэпІи

<u>нэмыкі</u> **ІОФЫГЪОХЭУ** <u>ЗЫТЕГУЩЫІАГЪЭХЭМ</u> **АЩЫЩХЭР**

Къалэу Шъачэ 2014-рэ илъэсым щыкІощт кІымэфэ Олимпиадэм епхыгъэ Іофыгъохэми Къэралыгъо Советым — Хасэм хэт депутатхэм ана Гэ атырадзагъ. Ащ тетэу зыкІэхъугъэр Олимпиадэм изыфэгъэхьазырын епхыгъэ Іофыгъохэр зэрахьэхэээ, ижъыкІэ къыщыкІэдзагъэу хыІушъом щыпсэущтыгъэ адыгэ лъэпкъым икультурэ, итарихъ япхыгъэ лъэныкъохэр зэрэщагъэзыехэрэр ары. Ахэр щысэхэмкІэ къагъэшъыпкъэжьхэзэ, Олимпийскэ хартием ишапхъэхэр укъуагъэ зэрэхъухэрэр агу къагъэкІыжьзэ. Олимпийскэ джэгукІэхэм языфэгъэхьазырын фэлэжьэрэ комитетым ипащэ Джэпсальэ фагьэхьыгь. Ащ къыще о ч Іып Іэм щыпсэуеТиы мысэпест етиды еститш Олимпиадэм епхыгъэ символикэм къыщыгъэлъэгъогъэныр игьоу зэралъэгъурэр.

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм eхьылIагъ» зыфиIорэм ия 13-рэ статьяу «Къэралыгъо Советым — Хасэм и Аппарат» зыфиІорэм зэхъокІыныгъабэ фашІыгъ, нэмыкІзу къзпІон хъумэ, кІатхыкІыжьыгъ. Ащ еІзыє мехеІвахаш сахпеши ащыщ Аппаратым ипащэ зэрагъэнэфэрэ шІыкІэр. Джырэ нэскІэ Парламентым и Тхьазехьэр агъэнафэщтыгъэмэ, джы Къэралыгъо Советым – Хасэм унашьоу ышІыгьэм тегъэпсыкІыгъэу ар ІэнатІэм Іуагъэхьащт ыкІи ащ икандидатурэ къыхэхыгъэным Парламентым икомитет пстэури хэлэжьэнхэ алъэкІыщт.

Къэралыгъо Советым — Хасэм унашъоу ышІыгъэм тегъэпсык Іыгъэу ц Іыфым ифитыныгъэхэмкІэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ иаппарат щылажьэхэрэм япчъагъэ зы ІофышІэкІэ нахьыбэ ашІыгъ. Ащ лъапсэ фэхъугъэр джырэ нэскІэ Уполномоченнэм ипшъэрылъхэм ахэмыхьэщтыгъэу сабыим ифитыныгъэхэр къзухъумэгъэнхэм ехьылІэгьэ ІофшІэнри дихьын фаеу зэрэхъугъэр ары. Унашъоу аштагъэм къыщеІо а зэхъокІыныгъэхэм апае Адыгэ Республикэм 2010-рэ ыкІи план пІальэу 2011 — 2012-рэ илъэсхэмк**І**э иреспубликэ бюджет ехьылІэгъэ Законым зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэ зэрэфаер.

Къыблэ-Урысые Парламент Ассоциациеу Къыблэ федеральнэ округым щызэхэщагъэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэри хэт. ЩыІэныгъэм зэхъокІыныгъэу фэхъухэрэм къапкъырыкІзэ, Ассоциацием фэкІорэ Джэпсалъэ Парламентым ыштагъ. Ар зыфэгъэхьыгъэр Къыблэ-Урысые Парламент Ассоциацием и Щытхъу тхылъ гъэнэфэгъэныр ары. Джащ фэдэу Щытхъу тхылъым пыль Положением ипроекти зэхагъэуцуагъ.

Транспорт хэбзэ Гахьхэр зэраГахыхэрэ шІыкІэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм бэшІагьэу тегущыІэх. Ащ ехьылІэгьэ кьэбархэр гупчэ телевидениеми къытыгъагъэх. Ащ ехьылІэгъэ федеральнэ законопроектэу зэхагъэуцуагъэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм къыфарагъэхьыгъагъ депутатхэм еплъыкІзу фыряІзхэр къыра-ІотыкІынхэм пае. Парламентым хэт депутатхэм а законопроектым дырагъэштагъ. Федеральнэ законопроектым купкІ у хэльыр къызэрыкІо дэдэм тетэу къэпІон хъумэ, ащ егъэнафэ джырэ нэскІэ физическэ ыкІи юридическэ лицэхэм транспорт хэбзэ ахьэу арагъэтыщтыгъэр аlамыхыжьынэу ыкІи ар джы гъэстыныпхъэу къащэфырэм ыуасэ хэлъытагъэу гъэпсыгъэнэу. Транспорт зиІэхэмкІэ ащ зэхъокІыныгъэу къытфихьыштыр джырэкІэ къэшІэгъуае, ау зыцІэ къетІогъэ законыр заштэкІэ, тызыхэт илъэсым ищылэ мазэ къыщыублагъэу кІуачІэ иІэ хъунэу проектым егъэнафэшъ, тэркІэ ащ шІуагъэ пылъми пымыльми мы илъэсым зэхэтшІэщт.

Джащ фэдэу зичэзыу зэхэсыгъом хэлэжьэгъэ депутатхэр нэмык Іофыгъохэми ахэплъагъэх, ифэшъошэ унашъохэр ашІыгъэх.

СЭХЪУТЭ Нурбый. Сурэтыр тезыхыгьэр Іэшъынэ Аслъан.

АНАХЬ ДАХЭР КЪЫХАХЫГЪ

Сабыйхэм апае я 3-у зэхащэрэ шъолъыр зэнэкъокъоу «2010-рэ ильэсым ипшьэшьэжъые цІыкІу анахь дахэр» зыфиГорэр бэмышГэу АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкІуагъ. ЕджапІэхэм, сабый Іы--ехиша естинеІшк мехеІпист зыгъэхъорэ сабыйхэу илъэси 4-м къыщегъэжьагъэу илъэси 10-м нэс зыныбжьхэр арых хэлэжьагъэхэр. Нэбгыри 9-у къырагъэблэгъагъэмэ лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ заушэтыгъ. «УнэмкІэ гъэцэкІэн», «Щыгъынхэм якъэгъэлъэгъон», «Орэд къэІоным зэрэфэкъулайхэр», «Зы купэу тызэхэт» зыфиІохэрэм закъыщагъэлъэгъуагъ. Сценэм зэрэтетхэр, ягущы ак Іэ, гъэшІэгъонэу зыкъызэрашІырэр къыдалъытэхэзэ, жюрим хэтхэм зэнэкъокъухэрэм уасэ афашІыгъ.

Сабыеу сценэм къытехьагъэ пэпчъ тшІогъэшІэгьонэу тымехуІлыІнеаес запатшеаппыап емыльытыгьэу, шъхьадж чІыпІэ дэгъу къызэрихьыщтым пыльыгь. Зым нахьи адрэр нахь кІэракІэу, лъэныкъоу зыхэлажьэхэрэм екІоу зыкъафэпагъ, орэдым диштэу зыкъашІын алъэкІыгъ.

Зэнэкъокъум хэлэжьагъэхэр сценэм къызырагъэблагъэхэм, филармонием ипащэу Хъот Заур шІухьафтынэу къафишІы-

гъэ тхылъхэр аратыжьыгъэх. Дипломхэм джэголъэ шъабэхэр ягъусагъэх. Зэнэкъокъум еплъыгъэхэм Мария Лабановар пшъэшъэ анахь дахэкІэ алъытагъ. Луиза Дербеневам -ес западка депиль еденоття нэкъокъум Элеонора Чернаям текІоныгъэр къыщыдихыгъ. Ар «2010-рэ илъэсым и Принцессэ цІыкІоу» алъытагъ.

(Тикорр.). Сурэтым итыр: Элеонора Чернаяр.

КІЭЛЭЕГЪЭДЖЭ ШІАГЪОР АГУ **КЪАГЪЭКІЫЖЬЫГЪ**

лэегъадж» зыфиІорэ щытхъуцІэр Іуагъ: щэрджэсхэмк Гэ апэу къызыфаусыгъагъэр Кощхьаблэ щыщэу Амирэкъо Ибрахьим Асхьад ыкъор ары. Псаоу щы агъэмэ ащ ыныбжь илъэсишъэ хъущтыгъэ. Адыгэ литературэм апэрэ лъэбэкъухэр ыдзынхэмкІэ зиІахьышІу зылэжьыгъэ, тиреспубликэ имызакъоу нэмыкІ чІынальэхэми зиІофшІэгьэ--ди ефе Пшватиевания едимехохии рахьим, кІэлэегъэджэ Іушыр, тхакІор, адыгэлІ шъыпкъэр непэ къызынэсыгъэми цІыфхэм ащыгъупшэрэп.

Щылэ мазэм и 28-м Кощхьаблэ дэт гимназием икІэлэегъаджэхэмрэ икІэлэеджакІохэмрэ Амирэкъо Ибрахьим ыныбжь илъэсишъэ зэрэхъугъэм фэгъэхычт естискетеф гъэшІэгъон щызэхащэгъагъ. Ащ Ибрахьим иусэхэр, очеркхэр, къыфагъэшъошэгъэ щытхъу тхылъхэр, зэгорэм Іоф зыдишІагъэхэм, иныбджэгъухэм, иунагъо исхэм ягъусэу атырахыгъэгъэ сурэтхэр къыщагъэльэгъуагъэх, ягуапэу цІыфхэр а пстэум яплъыгъэх. Лакъом инахыжъхэмрэ ахэр непэ зыщыгугъыхэрэ кІэлэ-гъуалэхэмрэ гушІогьо зэІукІэгъум къырагъэблэгъагъэх, журналист цІэрыІоу ШэкІо Мусэлы, КъЩР-м щыпсэурэ щэрджэс лъэпкъым инахьыжъхэм я Совет итхьамэтэ гуадзэу Орзэкъо Хьамид, а Советым хэтэу Щэрджэс Алый, усакІоу ТІутІэ Михаил, гъунэгъу еджапІэхэм къарыкІыгъэхэри зэІукІэгъум къекІолІэгъагъэх.

Гимназием ипащэу Гундэхъу Зарэ, пчыхьэзэхахьэр къы-

«РСФСР-м изаслуженнэ кІэ- зэІуихызэ, мырэущтэу къы-

- Хэт щыщ цІыфи щэІэфэ льэуж къегъанэ. Амирэкъо Ибрахьим тикъуаджи, тиеджапІи мыкІодыжьын лъэуж къафигъэнагъ. Непи ащ итхылъхэмкІэ тикІэлэцІыкІухэр етэгъаджэх. Дунаим ежь ехыжьыгъэми, тэ ар псэкІэ тигъусэ, ар зэрэтщымыгъупшэрэм мы зэІукІэгъур ишыхьат. Амирэкьо Ибрахьим агу къызщагъэк Іыжьыгъэ пчыхьэзэхахьэм къыщыгущы Іагъэх к Іэлэегъаджэхэу Арчэл Динэрэ Урчыкъо Симэрэ. Ибрахьим зыфэдэгъэ цІыфыр, ипсэукІагьэр, иІофшІэкІагъэр къызэрэугъоигъэхэм анэгу къыкІагъэуцожьы-

ОрэдыІо ныбжьыкІэхэм пчыхьэзэхахьэр къагъэбжьышІуагъ. «Ситэтэжъ» усэм къеджагъ Ибрахьим ыпхъу икъорылъфэу Чэнджэшэо Асят, джащ фэдэу Ибрахьим илІэшІэгъу юбилей фэгъэхьыгъэ усэу зэхилъхьагъэм гимназием икІэлэегъаджэу ыкІи усакІоу Джантемыр Муслъимэт къеджагъ.

ШэкІо Мусэлы къыІуагъ егъэджэкІо Тазэу, Іушэу, гу къабзэ зиІэгъэ Ибрахьим иурокхэм арысынэу зинасып къыхьыгъэ цІыфхэр насыпышІохэу зэрэщытхэр. Дунаим ехыжынгьэ цІыфыр агъэлъапІэ, ягукъэкІыжь къыхагъафэ зыхъукІэ, а цІыфыр ялъэпІагъзу, шъхьэкІафэ фашІзу, шІукІэ джыри бэрэ агу илъынэу къызшІобгъэшІы хъущт.

ДЫШЪЭКІ Åнет.

СЫД ФЭДЭ ЦІЫФЫР АРА

УЗЫЩЫЩЫНЭН ФАЕР?

ацІэхэр зэблэтхъугъэу къыхэтэутых.

ГОЩЭКЪО Анжел:

– БэмышІэу нэІуасэ узыфэхъугъэм къыуишІэшъун щыІэп. Охътэ тІэкІу тешІэу ащ узэригъашІэу, цыхьэ фэпшІэу, уиныбджэгъу шъыпкъэу плъытэ зыхъукІэ ары узыщыщынэнэу щытыр. Ащыгъур ары уакІыб «къеон» зилъэкІыщтыр. ЩыІэныгъэм исыд фэдэрэ лъэныкъо пштагъэми, къыппэблагъэр ары угу хэзыгъэкІырэр. Унагъом зыфэбгъазэмэ, гукъао къызыхэкІыщт зекІуакІэхэр зэшъхьэгъусэхэм ащыщ зышІэн зыльэкІыщтыр. УиІофшІэгьур ныбджэгъу пшІыныр дэгъоп. Іорэ-шІэрэ къызэрыкІышъущт горэ фэпшІэнэу къыолъэІун ылъэкІыщт. ШъорышІым, ІэкІыб къэралыгъохэм нэІуасэхэр ащызи Гэхэм, криминалым хэшэгъэ цІыфхэм защыудзыенэу щыт. Арышъ, тыдэ зыбгъэзагъэми, пшъхьэ къызэрэуухъумэщтым упылъын фае. ГЪУКІЭ Юсыф:

- ТхьагъэпцІэу, иягъэ къыуигъэкІын ыгу хэлъэу уапэкІэ къикІыгъэм ущыщынэнэу щыт. Пыир псэушъхьэхэм япкъынэ-лынэкІэ къызэрашІэрэм фэдэу, цІыфым иакъылкІэ къымыубытымэ, ыпкъыкІэ къышІэщт. ЕтІани цІыфым

итеплъэкІэ зыфэдэр къырыпшІэшъущт. Ахэр зэхэзыфырэ шІэныгъи тиІ. ЩыІэх гум «ыштэхэу», ау хъоршэрыгъэ нахь зэрамыхьэу. Зыгу шІу имыльым, къыптемыкІуапэми, уигъэлъэпэощт. Цыхьэ зыфыуигъэшІын, ежь зыфаем зырыуигъэщэлІэн ылъэкІыщт. Ащ къикІырэп зэкІэри зэфэдэхэу. Узыхэтхэм, уиныбджэгъухэм шъхьэкІэфэныгъэ афэпшІын фае.

ДЭГУЖЪЫЕ Разыет:

— ЦІыфыр узым нахьи нахь Іай. Акъыл иІ, къарыу хэль, гупшысэ ешІы. УищыІакІэ, уизэрэщыт зэрегъашІэх. Ар къызфигъэфедэзэ, зыщищыкІэгъэ чІыпІэм «укъиубытын» ыльэкІыщт. ЗэкІэмэ угу «афызэІухыгъэу» щытмэ, ащ фэдэм псынкІ у узыІ эпищ эшъущт.

АЛЫБЭРД Замир:

- ГухэкІыр зыгъэгъун зымыльэкІырэ цІыфыр ары узыщыщынэн фаер. ЗытемыІункІэжьэу, зигъэрэхьатыжын ымыльэкІымэ, чъыгэе цІыкІур къызэрэкІырэм фэдэу ылъэгъухэрэр пищэхэзэ губжыгъэ тІэкІоу хэльыр «къэкІы», ины мэхъу, зеушьомбгъу. Джары заохэр, къэралыгъохэм азыфагу зэгурымы Гоныгъэхэр къащытэджынхэр къызыхэкІы-

Тызыдэгущы Гагъэхэм ащы шхэм яш Гоигъоны гъэк Гэ хэрэр. Щынагьоу зек Гохэрэм, зиакъыл имыкъухэрэм, уц зэфэшъхьафхэр, щэнаутхэр зы-Іыгъхэм защыбдзыенэу щыт. Ащ фэдэхэм ашъхьэ къихьащтыр къэшІэгъуай.

ХЪОКІО Русльан:

<u>ЕплъыкІэхэр</u>

– Іашэ зыІыгъым ущыщынэн фае. Ар ыгъэфедэнэу ары къызыкІырихьакІырэр. Зым ипсауныгъэ къыухъумэнэу, адрэм гухэлъ гъэнэфагъэхэр иІэхэу ыІыгъ. ИжъыкІэ кІалэу ильэс 14 хъугъэм къамэ ратыщтыгъ. Ащ пае техакІохэу къэтэджыщтыгъэхэп. Ащ ыІаестисты кет неш, хеститшеж яІэнэу агъасэщтыгъэх. ІашэкІэ пыир къытебанэмэ, ащ зыкъиухъумэжьышъун амал иІагъ. Ар къыдалъытэзэ, шъхьафитэу Іашэр агъэфедэщтыгъэп. Джыдэдэм кІэрахъо зыІыгъыр нахь льэш, нахь

-гшефее фыІр местынеІыШ хьафхэм тащырехьылІэ. Ахэм яшъыпкъэныгъэ зыщытыушэтырэ чІыпІи къыхэкІы. ТыгукІэ «тштэрэр» ныбджэгъу къытфэхъу, сыд фэдэрэ мылъкукІэ зэблэтымыхъунэу ар къытпэблагъэ мэхъу. Мы гупшысэм епхыгъэу шъхьадж еплъыкІэ гъэнэфагъэ иІ. Ар языгъэшІыгъэр хъугъэ-шІэгъэ гъэнэфагъ.

ДАУТЭ Анжел.

ТИБЭНАКІОХЭР НАХЬ ЛЪЭШЫГЪЭХ

Гъэтхэпэ мазэм и 9-м спорткомплексэу «Налщык» зыфи-Іорэм щызэІукІагъэх УФ-мрэ США-мрэ шъхьафит бэна--намоя есты Ізыпышехк е Ізме Із дэхэр. Зэнэкъокъум изэхэтифаахаш алы дэк Іыгъ шъхьафит бэнакІэмкІэ УФ-м, КъБР-м яфедерациехэмрэ КъБР-м и Президент и Администра-

КъэралыгъуитІум яхэшыпыкІыгъэ командэхэм язэнэкъокъу еплъыгъэхэм ахэтыгъэх хьэкІэ лъапІэхэр — УФ-м и Президент и Полномочнэ лІыкІоу Темыр Кавказым щыІэм игуадзэу Ймран Вагаповыр, КъБР-м и Парламентрэ и Правительствэрэ я Тхьаматэхэу Ануар Чеченовымрэ Александр Меркуловымрэ, УФ-м шъхьафит бэнакІэмкІэ ихэшыпык Іыгъэ командэ итренер шъхьа Гэу Дзамболэт Тедеевыр, спортсмен цІэрыІохэр.

Зэнэкъокъум еплъынхэу къекІолІагъэхэм республикэм и Президент, Парламентым, Правительствэм ацІэкІэ шІуфэс сэлам зарахым ыуж зэнэкъокъур рагъэжьагъ.

УФ-м ихэшыпыкІыгъэ командэ хэтыгъэх тикъэралыгъо ибэнэкІо анахь лъэшхэр, инэу тигуапэ хъугъэ ахэр зэкІэ Къэбэртэе-Бэлъкъарым щыщ адыгэ кІалэхэу къызэрэчІэкІыгъэхэр.

– Шъхьафит бэнакІэмкІэ КъБР-м иатлетхэм яІэпэІэсэныгъэ инэу зыкъиІэтыгъ, мы кІалэхэм цыхьэ афэтэшІы УФ-м ыцІэкІэ европэ, дунэе зэнэкъокъухэм ахэлэжьэнхэу, ыІуагъ Дз. Тедеевым, — тикъэралыгъо ибэнакІохэр арых непэ дунаим пэрытныгъэр щызыІыгъхэр. НахьыпэкІэ ащ фэдэ атлет льэшхэр Дагъыстан, Темыр Осетиер — Аланиер арых зыщагъасэщтыгъэхэр, джы ахэм акІэхьажьыгъэх КъБР-м иатлетхэр.

Зионтэгъугъэ кг 55-м нэмысырэ спортсменхэм зэнэкъокъур къызэІуахы, тиатлетэу Мэшъэжъ Расул къебэныгъ Самуэль Хейзуинкел. Егъэжьэгъум хьакІэр нахь лъэш фэдэу къэльэгъуагъ, ау Расул «къызэкІэкІи» американцэм зэІукІэгъур къышІуихьыгъ. Хъуромэ Атмиррэ Дэнир Феликсрэ (яонтэгъугъэ кг 55-м шІокІы) зызэнэкъокъухэм Атмир къинышхо къыщымыхьоу пчъагъэр 2:0-у Дэнир къышІуихьыгъ.

Мысыр Елдаррэ Шон Бэчрэ (кг 60) зызэбэнхэм, Елдар пчъагъэр 5:1-у хьакІэм текІуагъ. Мер Арсенрэ Вар Тэйтонрэ (кг 66-рэ) зызэнэкъокъухэм, республикэм испортсмен лъэшэу Мерым текІоныгъэ къыдихыгъ, пчъагъэр 8:1-у зэІукІэгъур аухыгъ.

ЗэІукІэгъу анахь кІэкІ дэдэ хъугъэ Джэдыу Іэниуаррэ Трент Паулсонрэ (кг 74) язэбэныгъо. ЗэІукІэгъур зэрэрагъажьэу тибэнакІоу Іэниуар очкоуищ инэкъокъогъу къышІуихьыгъ. Ащ ыужкІэ бэнэкІуабэмэ афызэшІомыкІырэ бэнэкІэ амал ыгъэфеди, Джэдыум Трент тыридзагъ, апэрэ периодым очкоуи 6 зэрэригъэкъугъэм къыхэкІэу Іэниуар текІоныгъэр къыфагъэшъошагъ, бэнэныр зэпагъэугъ.

Уэрыщ Андзоррэ Поэт Майклрэ (кг 84) язэІукІэгъу тиатлет текІоныгъэр къыщыдихыгъ. КъэралыгъуитІум яхэшыпыкІыгъэ командэхэм язэнэкъокъу пелыуанхэм язэІукІэгъукІэ зэфашІыжьынэу рахъухьагъэти, пчэгум къихьагъэх дунаим тІогъогогъо ичемпионэу Мэфэ Билалрэ США-м ибэнэкІо лъэш дэдэу Герберт Якобрэ. Мафэм очкоуищ американцэм къышІуихьыгъ, ау бэ темышІэу хьакІэр тильэпкъэгъу къыкІэхьажьыгъ. Ащ езэгъыгъэп Билал, инэкъокъогъу очко пчъагъэмкІэ ыпэ ишъыжьи, текІоныгъэр къыдихыгъ.

ЗэІукІэгъуиблымэ КъБР-м иадыгэ кІалэхэу ахэлэжьагъэхэм текІоныгъэ къащыдахи, джыри зэ къаушыхьатыгъ УФ-м имызакъоу зэрэдунаеуи зэрэщынахь лъэшхэр.

ЖЬЫЛЭСЭ Замир.

ЧЕХЕДААХ ЕСПІСЬНІ В СТІСЬНІ В СТІСЬ

«ЧІыгуми огуми сэ сяупчІы: «Сятэ шъулъэгъумэ къэшъушІэжьына?»

Шъори, цІыфхэр, сышъоупчІы: «Сятэ шъулъэгъумэ къэшъушІэжьына?»

Огум къеІо: «Мэфэ нэфэу ежьэгъагъ».

ЧІыгум къеІо: «Чэщы шІункІым хэкІодагъ».

КЪУЕКЪО Налбый.

КЪУАДЖЭУ Мамхыгъэ сыкъыщыхъугъ, сыщапІугъ, джы Мыекъуапэ сыщэпсэу. Сятэу ЛІышэ Пашэрэ ащ ышнахыык Гэу Алыйрэ Хэгъэгу заом ыпэкІэ мэкъумэщышІэ къызэрыкІохэу, аІэшъхьитІукІэ къалэжьырэр ашхыжьэу ябын-унагъохэм ахэсыгъэх. Сятэ зы пшъашъэ Марзыет фаусыгъэу иІагъ, сэ жү ешаг моаг еткэ усашаашп еденоІтк 1942-рэ илъэсым щылэ мазэм и 10-м сыкъэхъугъэу сыриІагъ (сыриІагъэми егъашІэми ымышІагъэу). Сятэшэу Алый кІэлитІу — Рэмэзанэрэ Маеррэ иІагъэх.

ОшІэ-дэмышІэу 1941-рэ илъэсым мэкъуогъум и 22-м тихэгъэгу къытебэнэгъэ фашист техакІохэм къыздахьыгъэ къиныгъохэр тикъуаджэу Мамхыгъэ дэсыгъэхэми апшъэ тхьамыкІэгьошхоу къыдэфэгьагь. Сятэу ЛІышэ Паши, сятэшэŷ Алыий, нэмыкI сІлаждіннік уехестиасхпест естифапуах къызтефэхэу чылэм дэсыгъэхэри зэкІэ 1941-рэ илъэсым ащэгъагъэх заом. Ахэр къуаджэу ХьакІэмзые нэс тянэхэм агъэкІотэгъагъэх. КъызэраІотэжьырэмкІэ, станицэу Дондуковскэм мэшІокум тятэхэр щырагъэтІысхьэхи Іуащыгъэх. Ащ дэжьым сшыпхъоу Марзыет илъэсиплІ ыныбжынгъ, сэ ныбэм сильыгь. Сшыпхъу къызэришІэжьэу къеІотэжьы: «Сянэ ыІапэ сІыгьэу тыкІощтыгьэ ыкІи ар гъыщтыгъэ». Сянэ къыІожьыщтыгъэ аужыпкъэрэ гущы Іэхэу сятэ къыри-Іожьыгъэхэр: «Сыдыр уищыІэкІэн джы? Сыдэу ухъухэн? Уилэгъумэ анахь амалынчъэу укъэсэгъанэ».

«Украинэ лъэныкъом тащэ», — ыІуи, сятэ письмэ закъо къыфитхыгъагъ тигъунэгъу лІыжъэу НакІ Саусырыкъо. Ащ ыуж бащэ темышІэу сяни, сятэшым ягуащи къа ук Гагъ щэнэбзэу зэтегъэпкІэгъэ тхылъыпІэхэр. Ахэм арытхэгъагъ сяти ышнахьыкІи зыдэхъугъэхэр амышІэу кІодыгъэхэу. АмышІэу кІодыгъэх зыфаІохэрэр къэкІожьынхэм кІэнэцІхэу къэбар гъэнэфагъэ горэм сянэ фэдэхэр зэкІэри ежэштыгъэх.

НыбжыкІэхэу, сабый тІурытІу акІэсэу шъузабэхэу къэнагъэх сяни, сятэшым ишъхьэгъуси. Бгъэнышъхьэ унэжъ цІыкІухэм ачІэсыхэу, ашхыщти зыщальэщти ямыІэу ахэр къуаджэм къыдэнагъэх.

Мэзибл нахь сымыныбжьэу ышыпхъоу Нинэ сыкъыфигъани, сянэ колхоз губгъом лэжьакІо ихьажьыгъагъ. Зышыгугъын зи шыІагъэп, ыкІуачІэ къыхьыщтыр ышІэзэ, сыд фэдэ къин ылъэгъущтыми, типІун фэягъэ.

Заор зыщыкІощтыгъэ лъэхъаным къуаджэм дэсхэр, анахьэу бзылъфыгъэхэр, зэрэлажьэщтыгъэхэр бэмэ ашІэ. Мэфэ реным губгъом итыгъэхэми, чэщырэ хьамэм щылажьэщтыгъэх. Колхозым зэкІэ лэжьыгъэу, хэтэрыкІэу къыщагъэкІыщтыгъэр ІэкІэ апкІэщтыгъэ. Джащ фэд, лэжьыгъэр дзыохэм аратакъоти, кухэр аушъэщтыгъэх ыкІи ахэм ягъусэхэу элеваторым чэщым кІощтыгъэх, ащ кухэр щаунэкІыщтыгъэх. Колхозым Іофыгъо зэфэшъхьафэу ахэм щызэш Гуамыхыжьыгъэ шыІэп: шэмэджкІэ лэжьыгъэр амыупкІагъа, мэкъу емыуагъэха, мэзым пхъэ къырамыщыгъа, чэу амышІыхьагъа... Къинэу ащэчыгъэр къэпчъыгъуай.

А пстэумэ агукІыІоу етІани зы къиныгъо сянэ къыфэкІогъагъ: ар «без вести пропал» зыфиІорэ гушыІэхэм къыздахьыгъагъ. Зикъэбар амышІэу кІодыгъэхэр пыим гохьагъэхэу, посылкэ ушъагъэхэр ябынмэ къафарагъэхьэу аІоштыгъэ, бэрэ тызэрадзэжьыщтыгъэ.

Сянэ мырэущтэу къыІотэжьыщтыгъэ. Мэзаем ичэщ горэм чъы Іэшхоу, хьалъэмакъэм шылъэмакъэ зырегъэшІы зыфаГорэм фэдэу, чъыГэм тызэкГиу-

бытагъэу тызэрэфэпагъэу тыгъолъы- икІалэхэми. Ау пстэуми гугъэ ІэнэкІэу жьыгъ. Зы пІэм нэбгырищыми тыхэлъыгъ, сянэ ыбгъэгу сэ сыкІэлъыгъ, сшыпхьоу Марзыет тальыпэгьу ильыгь. Джырымэ пІэр тІэкІу фэбагъэба зыщыпІоным, пчъэм къытеохэу фежьагъэх. «КъыІух псынкІэу», аІошъ, къэкуох. «Сэ сыбзылъфыгъэ шъхьэзакъу, шъо шъухъулъфыгъ, чэщныкъо хъугъэ, неущ шъукъакІу», ареІожьы сянэ. «КъыІумыхмэ, пчъэр къыІутыутыщт», — аГоу куо-хьаушхо зыІуашІыхьэм, сянэ тэджи пчъэр Іуихыгъ. Нэбгырэ зыщыплІ къезэрэгъэбанэхи, фуфайкэжъэу сянэ пхъэ къыщэн зыхъукІэ зыщильэщтыгъэу дэпкъым пылъагъэм езэрэгъэбэныгъэх. «Мыр зыер тыдэ щыІа?» — къыщыхьагъэх сянэ. Унэ кІашъуи, пІэкІор чІэгъи, къогъуи къамылъыхъугъэ къагъэнагъэп. Зи замыгъотым «къыефемыІх ихыажыІхи «есехыІхеахерез чэщ щтыргъукІым хэкІодэжьыгъэх. А илъэс зэкІэлъыкІохэм сянэ къинэу рагъэлъэгъугъэр макІэп.

Ащ фэдэ къэбар гухэкІ у къэпІотэжьын плъэкІыщтыр бэ мэхъу. Сятэ икъэбаркІэ къезгъэжьагъэми, сянэ ишъузэбэ тхьамыкІэ щыІакІэ сынэгу кІэкІыгъэшъ, сыдимыхыхын слъэ-

Ильэс пчъагъэхэм къакІоцІ заом шыкІодыгъэ горэм икъэбар къызыІукІэ, «я си Алахь, тэри тятэхэр къытфэхьыжьых» тІомэ Тхьэм телъэІузэ къэтхьыгъ.

Мафэ горэм титэмашъхьэ тес иехечлиочлуефекат мехэнажечшенип Тхьэм телъэ Іузэ, зятэ заом амыщэзэ зыльэгьугьэм къысиІуагь: «Сыда, тхьамыкІ, хьаулыеу Тхьэм узкІельэ-Іурэр, уятэ къэкІожьыпагъэкІи уилъэгъугъэпышъ укъишІэщтэп». Хьадэгъэшхо сшІи, ащ къысиІуагъэр сшІошъхьакІоу, мэфэ реным сафызэ-Іумыгъанэу сыгъыгъагъ.

Ильэс зытфых сыныбжьэу къысэхъулІэгъагъэр сыгу къэкІыжьы. Пчыснкэ с тычынымыным ыпэк І эсях Тхьэм тыригъэлъэ Іущтыгъ: «Я си Алахь закъу, тятэ къытфэхьыжь», — тІощтыгъэ. Ащ фэдэу зыщыс Гуагъэм сянэ ыгупэ сыщылъэу лъэшэу сыхэщэтыкІыгъ.

Сыда, сицІыкІу, узкІыхэщэтыкІыгъэр ащ фэдизэу? — къысэупчІыгъ

— Зы мази, зы ильэси сІорэп, моу зы такъикъ закъо сятэрэ сянэрэ зэдэсэгъэльэгъух си Тхьэ закъу сэІо», есІожьыгъ сянэ.

Сянэ тхьамыкІэм аш дэжьым кІэхэкІын ылъэкІыштым сиакъыл ащыгъум нэсыщтыгъэп. Илъэс пчъагъэрэ джаущтэу тыгугъэу, тятэмэ тапаплъэу къэтхьыгъ сэри, сшыпхъуи, сятэшым тыкъэнагъ.

Илъэсыбэмэ къакІоцІ зикъэбар тефединатш еслеІцускам мехеткт еслеж зытшІагьэр бэшІагьэп. Икъежьэгъум къызэрэс Гуагъэу, вагонхэм аратакъохи, тятэхэр мэшІокукІэ Украинэм нагъэсыгъэх. Шъуаши Іаши ямыГэу, ящыгъыныжъ цІыкІухэр зэращыгъэу зынэсыгъэ чІыпІэм чэщым пый самолетхэм бомбэхэр къыщыратэкъохыгъ. Псаоу къэнагъэхэр къызызэхэтаджэхэм, зэкІэ офицерэу ягъусагъэхэр аукІыгъэхэу къычІэкІыгъ. Ежьыхэр мыдзэкІолІыхэу, Іаши амылъэгъугъэу, зы щи рамыгъэкІыгъэу, мэл Іэхъогъум фэдэу зэхагъэзыхьэхи, гъэрэу пыим ыштагъэх. ГъэрыпІэм зитхэр илъэс фэдиз хъугъэу Іоф зыщарагъэшІэрэ чІыпІэм къик Іыжьых эзэ, сятэ ыбг Іаеу къыхэІыкІыгъ, ышнахьыкІэ мыкІожьы--енидытыст мулост дысжыскы едусш ныя, ыкІыб ригъэгъуалъхьи рихьыжьагь. Заулэрэ кІуагьэхэу къэзгъэгъунэхэрэ нэмышхэм ашыш къакІэрыхьи. «чІэдз мы пхьырэр» ыІуи къытекууагъ сятэшым.

Сыдэущтэу ышнахыжъ чІидзынышъ, гъогум къытыринэна? ЧІидзыгъэп. Къарыу уимыІэжьымэ пыим урищыкІэгъэна. ЗэрекІокІырэ мэзым хищэхи, зэшитІури хиукІыхьагъ.

Джары илъэсыбэрэ тызэжэгъэ тятэхэм якІодыкІэ фэгъэхьыгъэ къэбарэу къысфаІотагъэр. Заом лІыгъэ щызезыхьагъэхэми ахамыльытагъэхэу, зигугъу шІукІэ ашІыхэрэми ащымыщхэу, агъэежьыгъэхэми къахэмыфагъэхэу сятэу ЛІьшэ Пашэрэ сятэшэу Алыйрэ лажьи хьакъи ямыІ у кІодыкІаеу кІодыгъэх.

Ахэм такІэупчІэн тыфимытэу, «лишенэхэм» тафэдэу тигъашІэ щыщыбэ къэтхьыгъ. Хабзэр зыкІи къытфызэплъэкІыжьыгъэп. «Я си Алахь, къытщымыгъахьэх», — тІоу, тыгу цапэкІэ тІыгъэу бэрэ тыщагъэІагъ.

ЦІыф цІэрыІохэу заом хэлэжьагъэхэр агъашІохэ зыхъукІэ, тятэхэр цІэрамыІожьых сэІо. Щытхъу зыпылъхэми, медаль зэратыгъэми ащымыщхэу амыгъэтІыльыжынгъэ хьадэх. Ащ нахь тхьамык Іагьо сыд къэхъужьын?!

Тэ ныбжь тиІэ хъугъэми, заом къыттырищэгъэ гухэкІ тыркъо хьылъэхэр тщыгъупшэхэрэп. Джары жъоныгъуакІэм и 9-м — ТекІоныгъэм и Мафэ тыгу зыкІигъэбырсырырэр. Непэ хъугъэм фэдэу тынэгу зэкІэ къыкІэуцожьы, тэнэтІупцІэ, нэпсыр къэкІо, гур мэузы. Зэгорэм хабзэм ыгу тыкъэкІыжьын шъуІуа зыфэпІощтым фэдэу джыри тыгу гугъапІэ горэ илъ.

ЦІЫКІУ Бэл (ЛІышэ Фыжь). Сурэтым итыр: Лышэ Паш (1940-рэ илъэсым тырахыгъ).

Хэти ащыгъупшагъэп, сыди ащыгъупшагъэп

СЯТЭЖЪ ПІАШЪ

Советскэ цІыфхэм зэошхом ТекІоныгъэр къызыщыдахыгъэр жъоныгъуакІэм и 9-м илъэс 65-рэ хъущт. Ар тикъэралыгъошхоу УрысыемкІэ ыкІи ащ хэхьэрэ субъектхэмкІэ мэфэкІышху. ЦІыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэ зэкъотэу фашизмэм пэуцужьыгъагъ, пыижъым текІуагъэх.

Заом илъэхъан адыгэхэм альэкІ къатенагъэп. Унагъо гори щыІэп ицІыфышъхьэ

ащ хэмылэжьагъэу. ГухэкІыр цІыфыбэ дэдэ ащ зэрэхэкІодагъэр ары. Къэзгъэзэжьыгъэхэми утынышхохэр ате-

Сэ непэ шъосІуатэмэ сшІоигъу, гъэзетеджэхэр, сянэкІэ сятэжъэу ГъукІэлІ Уалид Тый ыкъор зэо машІом илъэс пчъагъэм зэрэхэтыгъэр.

Тятэжь пӀашъэ 1922-рэ илъэсым Іоныгъо мазэм Аскъэлае къыщыхъугъагъ. ЛэжьэкІо унагьо щапГугьэ кГалэр къарыушхуагъ, пытагъэ. НыбжьыкІэ дэдэу колхозым хахьи щылэжьагъ. Илъэс 18 зэхъум дзэ къулыкъум кІуагъэ. Ащ ращи Фин заом ащэгъагъ. Сятэжъ пІашъэ иныбжьыкІэгъу зэо гьогухэм атекІодагь, ащ пае, непэ ежьыр щымы Іэжьми, сегупшысэ, сыгу егъужьы.

Хэгъэгу зэошхор къызежьэм ГъукІэлІ Уалидэ Сталинград дэжь Іуатэкъуагъэхэм ащыщыгъ. Сятэжъ шэн пытэрэ щэІагьэрэ хэльыгьэхэу къаІотэжьы. Щтапхэу щытыгъэп, лІыгъэ хэлъыгъ, орденитфырэ медальхэмрэ иІэхэу ихэку къыгъэзэжьыгъ, икъуаджэ къыдэхьажьыгъ.

Ау заом ащ ыІэ лъэныкъо къыщыпаутыгъагъ. Пыим текІохи, щы ІакІэм зыпадзэжьым, сятэжъ пІашъэ зэ тхьаусыхагъзу, е лъзІуагъзу, е ІзпыІзгъукІэ зыгорэм щыгугъыгъэу къашІэжьырэп. ЫІэ зэрэпымытыжьэу иунагъуи ыІыгъыгъ, къоджэ ІофшІэныри ышІэщтыгъ. Нэбгыри 7 — пшъэшъи 5-рэ, кІэлитІурэ ыпІугъ. Сянэжъ къызэриІотэжьырэмкІэ, ар етІани цІыф шъэбагъ, хьалэлыгъ. Заом ыуж школым историемкІэ кІэлэегъаджэу ильэсыбэрэ Іутыгь.

Сятэжъ пІашъэ, сянэ ятэжъэу ГъукІэлІ Уалидэ, тэ текІыгъэхэм, иІахьыл благъэхэм тщыгъупшэрэп, тыгу илъ, -естет естыфыПы, естасхести лъапІэх.

Сятэжъ пІашъэ идунай 2001-рэ ильэсым ыхьожьыгь, ау ар тэркІэ псау, сыда пІомэ ишІушІагьэ тырыщыІ.

ШЪЭОЛІЫКЪО Эльдар. Адыгэ къэралыгъо университетым ия 4-рэ курс истудент.

СЫАДЫГ ПІОШЪУЩТА О?

Адыгабзэр (ныдэльфыбзэр) цІыф жъугъэхэр зыщызэхахьэхэу (адыгэхэр ары зыфасІорэр) ящыІэкІэ-псэукІэ, шІэгъэн фаехэм, щык Гагъэу ти Гэхэм, тыбзэ, тишэнхэм язытет защытегущыІэхэрэ зэІукІэхэм, зэфэсхэм ащымы Гоу бзэрабзэу, унэгъо к Гоц Гкъэбар нэмыкІкІэ умыгъэфедэу зыхъурэм, жэрыІо народнэ творчествэм иусэ шІагъохэри уимы Гэубытып Гэхэу, адыгэ литературэм ипроизведениехэмк и убзэ умыпсыхьэу, сыд хахъуа ышІын ылъэкІыщтыр бзэм, сыдэущтэу ащ иІэшІугъэрэ ибаигъэрэ уафэнэІосэщта, сыдэущтэу адыгабзэм икъызэтенэни урикІэщэкІошъущта? «Сыадыг» сыдэущтэу пІошъущта пагэу пшъхьэ гъэкІыгъэу?

Адыгэ кушъэ орэд уянэ къыпфимы Іуагъэу уисабыигъом, адыгацІэ къыпфамыусыгъэу, урысыбзэкІэ унэм къыщыбдэгущыІэхэу, «сыадыг сэ» умыукІытэу пІошъуна? ЧІыпІэ телевидениемкІэ (Тэхъутэмыкъуае зэрэщашІырэм фэдэу) адыгэ къэтыныр зезыщэу къы Іут Іысхьэрэ адыгэ пшъэшъэ ц Іык Іум урысыбзэр ыгъэбзэрабзэу адыгабзэм имыфедэкІэ, адыгэ нэжъ-Іужъи, кІэлакІи, сабый къэхъугъакІи — зэкІэри зэдакІоу «ТышъуфэгушІо!» зыфиІорэ къэтынымкІэ эфир уахътэм ызыныкъор урысыбзэкІэ агъакІоу, адыгэ орэдхэу къафатрэмэ янахьыбэри урысыбзэу къызэраІорэр, тикомпозитор къежьэгъакІэхэу, орэдыІо ныбжьыкІэхэу зыкъэзыІэтыгъэ къодыехэу «жъогъо» закІэкІэ зызыльытэжьхэрэм урысыбзэу зэрэтхэхэрэри, поэзие шапхъэ гори зыхэмылъ къэІуакІэу бэрэ мэкъамэм ралъхьэрэри, укІытэ е адыгэ гупшысэкІэ-зекІуакІэ горэми ямыбгъукІорэ шІулъэгъуныгъэ темэ убыкІыхьэгъэ закІэу къаІэтхэрэм нэтхъэ-патхьэу, нахыыбэм шъхьэми ымыштэу, гуми къимынэжьхэу — сыдэущтэу уадыгэщта, адыгэ икъукІэ узэджэжьыщта?

Джы зэдэгущыІэгъур къызэрэрагъэжьагъэмкІэ сыухыжьыщт ситхыгъэ. Министрэм, мурад программэ заулэу Урысыемрэ Адыгеимрэ мы аужрэ ильэс зытфыхым аштагьэхэм арыпсэухэу elo ыкlu ацlэ къыреlo ахэм. ПрограммиплІ зигугъу къышІырэр ыкІи ахэм ащыщэу сэ анахь спэблагъ сшІошІэу тІур ары анахьэу сынаІэ зытесыдзагъэр ахэмкІэ къыІорэм псынкІаІоу сынэсыным сыдэгуІэу. Ахэр: «2006 — 2010-рэ илъэсхэм АР-м культурэмкІэ икъоджэ ІофшІапІэхэр къызэтегъэнэжьыгъэнхэм ыкІи хэхьоныгъэхэр иІми «фехетинахеттефа мехнетты шеття «Адыгэ Республикэм икъуаджэхэм социальнэ хэхьоныгъэхэр ягъэшІыгъэнхэм пае 2003 — 2010-рэ илъэсхэм шІэгъэн фаехэр». Гу лъытэгъуаеп мы программитІури анахьэу къуаджэмэ зэрафэгъэхьыгъэм культурэмкІэ, ау ащ ельытыгьэу статья псаум зы сатырэ сэ хэсльэгъуагъэп тикъуаджэмэ культурэм ылъэныкъокІэ хэхьоныгъэу ашІырэм къытегущыІ у, сэ джары ашІ эмэ сшІ оигъоу анахьэу сызэжэгъагъэр. Корреспондентым нахь илэжьэнкІи хъун ар хэхыгъэу къуаджэмэ афэгъэхьыгъэу упчІэ зэримыгъэуцугъэмкІэ. Ау министрэми а программэмэ атетэу яІофшІэнхэр зэхащэхэу зеІом къытегущыІэпхъагъ къуаджэмэ ащашІэрэ Іофым хэхъоныгъэу ащашІыхэрэр къоджэ заулэкІэ нэмыІэми щысэхэмкІэ къыгъэшъыпкъэжьызэ. Ау ар зэрэщымы Іэм сэ сыгу джэнджэш къырегъахьэ культурэм ылъэныкъокІэ хэхъоныгъэхэр тикъуаджэмэ ащашІыхэу.

Район гупчэмэ культурэм и Унэу адэтмэ Іоф амышІэныр шъхьэми къидгъэхьашъурэп, гущыІэм пае, Тэхъутэмыкъое гупчэм Іоф зэфэшъхьафыбэ зэрэщызэрахьэрэм, народнэ ансамблэхэри зэряІэм сыщыгъуаз. Ау къуаджэ пэпчъ ар иІофшІакІэу пфэІощтэп, гухэкІ нахь мышІэми. Культурэм иІофышІэу къуаджэмэ зэкІэмэ адэсхэми япшъэрылъхэр зэрифэшъуашэу агъэцакІэщтыгъэмэ ешъоным пыщагъэмэ япчъагъэ нахь макІэ хъуныекІи пшІэхэнэп.

мэлыльфэгьум (АПРЕЛЫМ) **УАХЪТЭХЭР** инэмазшиыгъо

Мафэ- хэр	Сэбахь нэмаз	Тыгъэр къызыкъо- кІырэр	Щэджэ- гъо нэмаз	Ечэнд нэмаз	Ахъ- шам нэмаз	Джац нэмаз
1	5:34	7:03	13:46	17:00	19:52	21:18
2	5:33	7:01	13:4	17:02	19:53	21:19
3	5:31	6:59	13:46	17:03	19:54	21:20
4	5:29	6:58	13:46	17:03	19:56	21:21
5	5:27	6:56	13:4	17:04	19:57	21:22
6	5:25	6:54	13:46	17:04	19:59	21:23
7	5:23	6:52	13:4	17:05	20:01	21:25
8	5:21	6:50	13:4	17:05	20:03	21:26
9	5:19	6:48	13:45	17:06	20:04	21:27
10	5:17	6:46	13:45	17:06	20:06	21:28
11	5:15	6:44	13:45	17:07	20:07	21:29
12	5:13	6:42	13:45	17:07	20:08	21:30
13	5:11	6:40	13:45	17:08	20:09	21:32
14	5:09	6:37	13:45	17:08	20:10	21:33
15	5:07	6:35	13:45	17:09	20:11	21:34
16	5:05	6:33	13:45	17:09	20:13	21:36
17	5:03	6:31	13:44	17:10	20:14	21:38
18	5:01	6:29	13:44	17:10	20:15	21:39
19	4:59	6:28	13:44	17:11	20:16	21:41
20	4:57	6:26	13:44	17:11	20:17	21:42
21	4:55	6:24	13:44	17:12	20:18	21:44
22	4:53	6:23	13:44	17:12	20:19	21:46
23	4:51	6:21	13:44	17:13	20:20	21:48
24	4:49	6:20	13:43	17:13	20:21	21:49
25	4:47	6:18	13:43	17:14	20:22	21:51
26	4:45	6:17	13:43	17:14	20:23	21:52
27	4:43	6:16	13:43	17:14	20:25	21:54
28	4:41	6:14	13:43	17:15	20:27	21:56
29	4:39	6:12	13:43	17:15	20:28	21:58
30	4:37	6:11	13:43	17:15	20:30	22:00

АДЫГЭ ОРЭД ШЪЫПКЪЭР...

Льэпкъ культурэм зэхъокІыныгъэшІухэу тиреспубликэ щишІыхэу Чэмышъо Гъазый зигугъу къышІыхэрэм шъорышІыгъэ хэмыльэу гуапэ ахэзгьуатэу сагъэгушІо. Хэтрэ адыгэ шъыпкъи фэдэу, джыри ащкІэ тфэмыгъэхъугохэу культурэм иминистрэ къыхигъэщыхэрэм нахь сыдахьыхызэ (псынк laloy ахэр дэгъэзыжьыгъэнхэм сыкІэхьопсэу, сыфэгуІэу), бэшІагъэу сэри сигумэк Іыгъэхэу ежь Гъазыий пшъэрылъкІэ зыфилъэгъужьэу зыцІэ къыриІуагъэхэу «сыгу къызэригущыІыкІыгъэхэмкІэ» тхыпхъэ заулэ къэстхы сшІоигъу (Еплъ: «ЗэхъокІыныгъэшІум тыфэзыщэрэ амалхэр щы-Іэх». «АМ», мэзаем и 9. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый ЕмтІылъ Нурбый гущы Іэгъоу дыри-Іагъэм къытыгъэ гупшысэ-

Хореографиер пштэмэ, тиансамблэ цІэрыІуитІу ахэхьан зылъэкІыщт, зыгъэкІэжь зэпытыщт кадрэхэм ягъэхьазырын ежьежьыр шІыкІэм тетэу тиреспубликэ кІоцІ щафикъун фэдиз щагъэхьазырышъуным шІыкІэу къыфагъотыгъэхэу министрэм зыфиІорэмэ уагъэразэ. СишІошІыкІэ, джа шІыкІэм нахь пыутэу ыкІи нахь теубытэгъэ пытэ хэльэу а проблемэу тиІагъэу къыІорэм изэшІохын гъэцэк Гагъэ хъущт. Министрэми профессионал ыкІи гъагъэм тет Іофыр: «А кур зэхэщэк о ин дэдэу Къулэ Амэрбыий ар шІукІэ афэтэльэгъу.

Тильэпкъ театрэ инеущрэ мафэ гумэкІэу къытын ылъэкІыщтмэ пэшІорыгъэштээу ягупшысэхэзэ кадрэмэ яІофкІэ министерствэм адызэрихьэрэ амалхэми гухахъо уагъэшІы.

2014-рэ илъэсым Олимпиадэр адыгэмэ ятарихъ чІыгу зэрэщык Іощтыр агъэфедэлыгъо пшІы пчъагъэмэ къарыкІзу нэбгырэ миныбзу Шъачэ къекІолІэщтхэм адыгэмэ ар ятарихъ чІыгоу зэрэщытыр, адыгэхэр зыфэдэхэр, ахэм культурэ ин пэсэрэ зэманым зэряІагъэри джы зэряІэри арагъэшІэнэу, дунаим шІукІэ нахь тыщашІэнэу Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зетхьанхэу зытІорэр Олимпиадэр Шъачэ щыкІонэу къызыхахыгъэм къыщегъэжьагъ. АщкІэ Урысые гупчэм зыфагъэзэгъахэуи къэсэш Гэжьы тиреспубликэк Гэ ар зипшъэрылъ структурэмэ. тетэу ащкІэ, тэ тишІоигъоныгьэхэм япэгьокІэу УФ-м ыльэныкъокІэ пэгъокІ лъэбэкъу горэ къашІыжьыгъэу зы гъэзе-

структурэ горэми ащ фэдэ къэбар гушІуагьо горэ къыІэкІэкІыгъэу зэхэсхыгъэп, гухэкІ нахь мышІэми. Ары шъхьаем, джырэкІэ Крыловым зыфиІо--пиаш єІпиІн салитишедиє къэм зэрэщыт» имыкощыкІыгъахэу...

Джыри уахътэ щыІ, къаІон шыІэнкІи мэхъу джыри агу къэжъунышъ Москва дэс Іэшъхьэтетышхохэм, ау, сэ сишІошІыкІэ, пытагъэрэ зыкІыныгъэрэ тхэльэу тымыпшъэу, тымыщынэу (зи узфэщынэн фэдэ ащ хэслъагъорэп) нышъ, ащ хэлэжьэнэу къэра- Іофым ипхырыгъэк Іыжьын тыпыльын фаеу сепльы сэ. Ащ фэлэ амал шіагъо етіанэ сыдигъо тиІэжьыщта а ІэубытыпІэр тымыгъэфедэмэ?

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо шІухьафтын къызыфагъэшъошэгъэ сурэтышІ-модельерэу СтІашъу Юрэ шІукІэ игугъу зымышІырэ ыкІи адыгэ искусствэм чІыпІэу щиубытырэр зэхэзымышІыкІырэ адыгэ дунаим щыгъотыгъуаеу сшІошІы. Ащ изакъуа, дунаими щызэльашІэнэу игъо ифагъ пІоми егъэлыекІыгъэ хъунэп, Америкэми нэмык къэралыгъуабэми ащ итворчествэ -еІшестоІшв емностестеста гъонэу цІыфыбэ ащяплъыгъ, иІофшІагъэмэ осэшхуи къащыфашІыгъ. Илъэс зыхыблыти ислъэгъуагъэп, тихэбзэ кІэ узэкІэІэбэжьымэ Юрэ икъэ-

гъэлъэгъонэу къалэу Краснодар игупчэ къэгъэлъэгъуапІэ горэм къыщызэІуихыгъагъэм сызеплъ нэуж гузэхашІэу ащ сигъэшІыгъэмэ гур бгъэм къыдагъэлъэтэу гущыІэ фэбабэ къэгъэлъэгъоным чІахьэрэмэ яеплыкІэхэр зыдатхэрэ тхылъым нэкІубгъо псау хъоу сэри сыдэтхэгъагъ. Юрэ ишІоигъоныгъэхэми сащыгъуазэу, сэри ащкІэ дезгъэштэ дэдэу мощ фэдизэу цІыфмэ агъэшІагьо икъоу адыгэ шъошэ дэхэ гъэшІэгъон дэдэхэу ежь ышъхьэ имызакъоу, адыгэ лъэпкъ псаум щытхъу къызэрэфихьыхэрэр ибалкон зэжъу дэкъацэм дэлъым фэдэу дэмыуоытагъэу, ау ыгу зыщиушхоу, Іэрыфэгъу къыфэхъоу унэ шъхьаф горэм (мастерскоим) щишІын амал ратыгъэемэ ыкІи ащ дакІоу ащ иІэшІагъэхэр зэзыгъэлъэгъунэу фаемэ зэкІэмэ а ямурад щагъэцэкІэн алъэкІынэу музееу Іо, е чэщи мафи зэпымыоу къэгъэлъэгъопІэ хэхыгъэ горэ мастерскоим къыготэу фашІыгъэмэ дэгъугъэ. Ар нэбгырабэмэ ашІоигъу ыкІи тилъэпкъэгъу цІэрыІо ар тефэ сІуи истхэгъагъ. Нэужым «Адыгэ макъэм» Юрэ фэгъэхьыгъэу цІыфхэм къаІохэрэр къызщыриІотыкІыщтыгъэ статья горэм сигуапэу къыхэфэжьыгъагъэх а сигущыІэхэр. ШъыпкъэмкІэ, непэ къызнэсыгъэми ащ фэдэ шІоигъо-

ныгъэ нэбгырабэмэ къа Гоу зэхэпхыщт.

Чэмышъоми ар игъоу ылъытэу elo, ay сэ сшъхьэкlэ икъоу сагъэразэрэп иджэуап зэриухыжьырэ гущыІэмэ: «Джырэ уахътэ проблемэу тиІэмэ ар зэу ащыщ, зэрэзэшІотхыщт амалмэ тяусэ». ЗэхэсэшІыкІы зэрэмыщыІэкІэ псынкІэр тызыхэтыр тинепэрэ уахътэ, кризисыри проблемэхэр зэшІоозыгъэхынхэ амалышІоп, ау... кризисыр къежьэнкІи бэ щыІагъ а упчІэр къэтэджы зэхъум.

-ытифаахашк, ажеІпехР ныгъэ къаухъумэзэ Урыс-Кавказ заом хэкІолагъэмэ афагъэуцущт саугъэтым ишІыни гъунэ имыІэжьэу кІыхьэ-лыхьи тшІохъугъэу, узыдэгуІэн фаемэ ащыщ. Ау ащкІэ гугъэпІэ хъатэ зэрэщымы Гразый иджэуап къыхэщы. ГухэкІ дэд, непэ тыдэкІи тигъунэгъу краим адыгэмэ къябэныгъэ техакІомэ саугъэтхэр кІэракІэхэу зыщырагъэуцохэрэ лъэхъаным тэ шъхьакІуи амали зэрэзэтымыгъотылІэжьырэр, лъэпкъым пае зышъхьамысыжьхэу зыпсэ зытыгъэ лІыхъужъмэ афэгъэхьыгъэ саугъэтыр зэрэтымыгъэуцушъурэр. *МЭХЪОШ Руслъан*.

ПСЭЙТЫКУ

Зэошхор къызежьэм шапсыгъэ къоджэ цІыкІоу Псэйтыку дэкІыхи, хэгъэгоу ягупсэр къаухъумэнэу нэбгыри 136-рэ зэуапІэм кІогъагъэ. Къуаджэм а лъэхъаным цІыф пчъагъэу щыпсэущтыгъэр 700-м тІэкІу къехъущтыгъ, ащ щыщэу зыныбжь икъугъэу дэсыгъэр нэбгырэ 500-м лъыкІахьэщтыгъ. Апэ дэдэу къуа— Хэгъэгур Іофэу зыхэфагъэр сэ къэсымы Іожьыми дэгъоу къыжъугурэ Іо, сик Іалэх, — ы Іуагъ Былыхъу. — Сызэрэшъолъэ Іурэр ащ икъук Іэгу лъышъугэу, пыим нэлат ешъухыныр ары. Тэ талъэныкъок Іэ шъукъэмыгумэк І. Зыпари къызтедгъэнэщтэп.

А гущыІэхэр Махьмудэ егъэшІэрэу ыгу риубытагъэх. Тыдэ зегъази ахэр щыгъупшагъэхэп. Лыжъ шъхьацыфым гуфэбэныгъэ зыхэлъ гущыІэхэу къыГуагъэхэм арыбыбынэу тамэхэр къыгуагъэкІагъэхэу ащ къышІошІыщтыгъэ.

Махьмудэ частэу зыхэфагъэм бэрэ хэтынэу хъугъэп. Адыгэ кlалэр танкистхэр зыщагъэхьазы-

Мамыррэ ишъхьэгъусэу АйщэтрэкІэ мэфэ гушІогъуагъэх. Бэдэд ахэм адэжь гушІуакІо къэкІогъагъэр. Бэджэшэ Былыхъу пІомэ, Махьмудэ кІэлъырыкІыщтыгъэп.

— Скъохэу Шъалихьэрэ Махьмудэрэ орденхэр абгъэгумэ ахэлъхэу къэсльэгъужьыгъэхэм фэдэу къысшІошІы, — ыІощтыгъэ ДзэлІым Іуплъыхьэзэ Былыхъу. Ащыкъохэри апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу заом имашІо хэтыгъэх.

— КъэошІэжьа, Былыхъу, заом тыбгъэкІуатэ зэхъум осыетэу къытфэпшІыгъагъэр? — лІыжъым Махьмудэ еупчІыгъ. — Мафэ горэми ахэр сщыгъупшагъэхэп. Джы-

БЛАГЪОР ЗЫГЪЭЩЫНЭГЪЭ ШЪУЗЫР

(Іотэжь)

Зэгорэм зы лІырэ ащ ишъузырэ щыІагъэх. Шъузым ыжэ ымыгъэуцоу, шэн псынкІзу, езэгъырабгъу имыІзу щытыгъ. Ащ пае лІыр нэф зэрэшъэу шакІо е мэзым пхъащэ кІоти, пчыхьэшъхьэ кІахэ охъуфэ иунэ къэкІожьыщтыгъэп.

ЛІыр мафэ горэм мэзым кънщикІухьэу хэтызэ мыІэрысэ плънжьнбээхэр зыпизыбээ чънг горэм рихьылІагъ. Чънгым пыплънхьэмэ къндекІокІнзэ, уцхэм зэлъабгъагъэу псынэжъ горэ ылъэгъугъ. Ышъхьэ кънпхьотагъ.

— Ары, джы къэзгъотыгъ сишъуз шэнычъэжъ сызэрэІэпыкІыжьыщт шІыкІэр, — зэриІожьыгъ.

Кум мыІэрысэр изы къышІи, мыІэрысэ закъо гори ишъуз къыфихьынэу иджыбэ рилъхьагъ. Пхъэу къыпиупкІыгъэхэр кум къыришІыхьэжьи, унэм къэкІожьыгъ.

— Непэ мэзым зы мы
Іэрысэ чъыг дэхэ дэдэ горэ щыслъэгъугъэти, мы зы мы
Іэрысэр о къыпфэсхьыгъ, — ри
Іуагъ шъузым. Адрэр къэгубжыгъ:

— МыІэрысэ чъыгышхом щыщэу сэ зы мыІэрысэ закъо нахь къысэупэсыгъэп, ара? Неущ сэ мэзым сыздащи, мыІэрысэ къызэращэрэр плъэгъун.

— Ашъыу, умыгубжыба, пчэдыжь уздэсщэнышь, узыфаем фэдиз мыІэрысэ къэуугьоинба, — ыІуагъ лІым.

ЯтІонэрэ мафэм лІым ишъуз кум зыдыригъэтІысхьи, мэзым зэдэкІуагъэх. МыІэрысэ чъыгыри чыжьэкІэ ригъэлъэгъугъ. Шъузыр зытеуцорэм емыплъыхэу мыІэрысэхэм адэплъыемэ кІозэ, псынэжьым ифагъ.

— Ох гущи, джы сыгу псэфыжьыгъэ, — ыІозэ, пхьэ кухьэр къыщи, лІыр иунэ къэкІожьыгъ.

Мэфэ заулэ тешІагъэу лІым хъугъэр зэригъэшІэн ыІуи мэзым кІуагъэ. КІэпсэ кІыхьэ гори зыдиштагъ. КІапсэр псынэ куум ридзыхи къыдищэежьэу ригъэжьагъ, хьылъэу зыгорэ ащ пылъыгъ: «Сыд шъуІуа?»— ыІозэ къыдищэягъэм зеплъым, блэгъошхо горэм кІапсэм зыкъыпигъэнагъэу ылъэгъугъ.

ЛІыр къэтхытхыгъ, кІапсэр ритІупщэхыжьын зыщиІощтым, благьор къэгущыІи къелъэІугъ:

— О мардж, псынэм симыдзэжь гущ, ащ зы бзылъфыгъэ исышъ, псэукІэ къыситырэп, «икІ, мыщ икІи тыди кІо» eIo. ЛІым «хъунба адэ» ыІуи, благъор псынэм къырищыжьыгъ. Благъор льэшэу гушІуагъэ, тІури ныбджэгъу зэфэхъугъэх.

— СишІуагьэ озгъэкІыжьы сшІоигьу, арышъ, къэлэшхо горэм сыщи, ащ цІыфхэм щагьэфедэрэ псыр щисшъунышъ згъэгъущт. Ори тІэкІу зытешІэкІэ ащ къакІуи къэлэдэсхэм яІу: «Сэ сисэшхокІэ мы благьор ІузгъэкІышъущт». Дышъэ бэдэдэ къыуатыщт. УисэшхокІэ къысфилъызэ шІы, сэри сыІукІошъыкІынышъ сыІукІыжьын, ори бай ухъун, — ыІуагъ благъом.

ЗэриІуагъэу ІукІошъыжьы зэхъум къызэджэкІыжьи лІым къыриІуагъ:

— Джы о баишхо ухъугъ. Сэ джыри нэмыкІ къалэ горэм сыкІонышъ, япс сыІугъолъхьани сыубытыщтышъ, ащ укъэкІокъон. Мы Іофыр ишІупІэм къыщэрэн.

ЗэгурыІуагъэх. Благъор нэмыкІ къалэ горэм кІуи, япс ришъоу ригъэжьагъ. ЦІыфхэр благъом зэрэІэкІэкІыщтхэм еусэх, ау хэкІыпІэ агъотырэп. Аузэ, адрэ къалэр къэзыгъэнэжьыгъэм лъыІэсыгъэх, елъэІугъэх ишІуагъэ къаригъэкІынэу. ЛІыр апэу къеуцолІагъэп, ау дышъэр нахьыбэу къызыратым дихьыхыгъ. Благъом зэрезэгъыгъэри щыгъупшагъ, цІыфхэр ыгъэгугъагъэх. Къалэм къэкІуагъ. Псым пэІулъ благъом лІыр зелъэгъум къэгубжыгъ:

УкъэмыкІу ос\огъагъэба?

ЛІыр елъэдэкъаозэ благъом техьэу ригъэжьагъ. Благъор джыри гурымызэ къеджагъ:

— УкъэмыкІонэу къыосІогъагъэба?

ЛІыр гугъуемыл зыригъэшІызэ техьэ зэхъум, благъор «укъэмыкІуат нахь, усыупІэІущт!» — ыІуи кІыигъэ.

— ЛІым «сэ сыкъэк Іонэу сыфаеп, ау сишъуз сауж ит
эу къыслъэчъэ», — ы Іуагъ.

Благъом ар зызэхехым ащ дэжьым ІукІыжьи, къэлэдэсхэм япси къытІупщыжьыгъ. Шъузым илІи нахь бай хъугъэ.

Мы къэбарыр Тыркуем адыгэ кІалэхэм къыщыдагъэкІырэ гъэзетэу «Жьынэпс» зыфиІорэм тыркубзэкІэ къыхиутыгъ. АдыгабзэкІэ ахэм къафэзыІотэжьыгъэр Къушъхьэ Фикри. Ар Тыркуем ит адыгэ къуаджэу Сасыкъхьаблэ къыщыхъугъ.

МЭФЭШІУКЪО Щангул.

шыш танкист

джэм дэкІыгъагъэмэ ащыщыгъ ДзэлІ Махьмуд Ахьмэд ыкъор. А лъэхъаным Махьмудэ кІэлэ чъэп-хъыгъ зыфаІорэм фэдагъ. КІэлэ гохь зэкІужьым кІочІэшхо хэльыгъ. УблэпІэ еджапІэр къызэриухыгъэм нэмыкІыкІэ еджэжьыгъэу щытыгъэп. Ау гульытэ чан иІагъ, изэхэшІыкІ псынкІзу бэмэ алъыІэсыщтыгъ. Бэрэ емыгупшысэу Іоф къин хьазырхэм язэшІохын амал-къулайхэр къыфигьотыщтыгъэ, колхоз зэхэхьэгъакІзу «Псэйтыку» зыфиІорэм лъапсэ фэзышІыгъэмэ ащыщыгъ.

Колхозник къызэрыкІоу, шІуанэ, куахъу, къазгъыр зыфэпІощтхэр иІэдэжьхэу ІофшІэныр ригъэжьэгъагъ. Ау бэрэ лэжьакІомэ ахэтынэу хъугъэп: зыІэгъуапэхэр дэщэягъэхэу, зыкІуачІэ етыгъэу, хьалэлэу лэжьэрэ кІэлэ мытІырым колхозым ипащэхэм шІэхэу гу къыльатагь. ЗэхэщэкІо дэгъу зэрэхъущтым къегуцэфагъэх, ІэнатІэ къыратынэу рахъухьагъ. Бригадирэу агъэнафэ, нэужым завхоз ашІы, етІанэ колхоз тхьаматэм игуадзэу мэлажьэ. Тыдэ зегъази, сыд ІэнатІэ зыІоти, Махьмудэ цІыфхэм ягунэсэу, ахэр ыгъэльапІэхэу, лъытэныгъэ афыриГэу къырыкГуагъ. «Чылэ Іоф Іори Тыукъор (ятэжъ ыцІэкІэ ныбджэгъухэр джаущтэу еджэщтыгъэх) нычэпэ псы чъыІэм хэтын» зыІонхэр чылэм къыдэкІыщтыгъэх.

ЛІыжъ шъырыт хьазырэу Бэджэшэ Былыхъу мы къуаджэм имызакъоу, хэкуми дэгъоу щызэльаш!эщтыгъэ. Коллективизацием зэхэщак!оу и!агъ, колхозникударникхэм яапэрэ Всесоюзнэ зэфэс л!ык!оу агъэк!огъагъ. Хэгъэгум къиныгъоу къыфыкъок!ыгъэр апэ дэдэу зыгу ек!угъэхэм ар ащышыгъ.

Заом иапэрэ мафэхэм райвоенкоматым иповесткэхэр къызыфэкІуагъэхэм загъэхьазырыгъ. Ахэм ДзэлІ Махьмуди ащыщыгъ. ЗэолІхэр зыгъэкІуатэхэрэм Былыхъу ахэтыгъ. ДзэкІолІхэу Афыпсыпэ къоджэ Советым екІолІэнхэу ежьагъэхэр Пшызэ Іут дамбэм нэс Былыхъу ыгъэкІотагъэх. Чылэм къыгъэзэжьын зэхъум, ыкъо шъыпкъэм фэдэхэу ахэм яушъыигъ. рырэ курсым агъэкІуагъ. Ар мэзэ заулэкІэ къырагъэухи, танк кІочІэшхом итІысхьагъ. ЕгъашІэми исыгъэм фэдэу ар дэгъоу ыгъэ-ІорышІэштыгъ. Гъогу макІэп ащкІэ ыкІун фаеу хъугъэр.

Къалэу Таганрог тидзэхэм шъхьафит ашІыжьы зэхъум фашистхэр пхъашэу къэбэнэжьыгъэх, къалэр зыІэкІамытІупщын гухэлъ яІагъ, кІочІакІэхэр зэуапІэм къырагъэуалІэщтыгъэх, чІыгу бзыхьаф пэпчъ зыхагъанэщтыгъэ. ЧІыпІэ горэм Махьмудэ зыхэтыгъэ танк подразделениер къин щифэгъагъ, фашистхэм ар къаухъурэигъагъ. Командирыр а чІыпІэм къызыщаукІым унашъо зытын щымыІэ хъугъэ, танкистхэм ашІэщтыр амышІэу такъикъ заулэ горэм къызэтеуцуагъэх. Пыим а къэхъугъэр ышІагъэемэ, уахътэр ыгъэфедэн ылъэкІыщтыгъэ, ау игъо ифагъэп: взводым икомандирэу ДзэлІ Махьмудэ чаныгъэ къызыхигъэфагъ — командирым ычІыпІэ иуцуагъ, унашъохэр ытыхэу ыублагъ. Ежь щысэу къыгъэлъагъорэмкІэ подразделением итанкистхэр зыльищэщтыгъэх. Фэкъулаеу, тэрэзэу унашъохэр зэритыхэрэм шІуагъэ къытыгъ, нэмыцхэм чІэнэгъэ инхэр аригъэшІыхэзэ, тильэсыдзэхэр къызлъигъэІэсыгъэх, къалэри шъхьафит ашІыжьыгъ.

ДзэлІым лІыгъэу зэрихьагъэр частым икомандование лъы-Іэсыгъ, Жъогъо Плъыжьым иорден танкист лІыхъужъым къыфагъэшъошагъ. Нэужым дивизием иполитотдел иначальник ДзэлІыр гущыІэгъу къышІыгъ, цІыф лъэпкъэу къызыхэкІыгъэри къыригъэІуагъ.

— Адыгэ пІуагъа, сикъош? — зэ шъхъакІэ дивизионнэ комиссарыр ащ къеупчІыгъ. — Смоленскэ фронтым сызыщэІэм адыгэ заулэмэ сарихьылІэгъагъ. Ахэр лъэшэу сыгу рихьыгъэх, псэемыблэжьэу заощтыгъэх. Лъэшэу сыгу къеорэр ащыщ горэми ыцІэ зэрэсымытхыгъэр ары.

Политотделым иначальник ыпкъ къикІыкІэ ДзэлІым мэфипшІ отпуск къырати ядэжь къэкІогъагъ. А мафэхэр Махьмудэ янэу

ри заом згъэзэжьымэ сщыгъуп-шэштхэп.

Ным хъярэу къылъэгъужьыгъэм пае джэгу ышІыжьыгъагъ. ИгушІуагьо ошъо чІэгъым чІэфэжьыщтыгъэп. Пщынэо Іазэу Кобл ГъукІэхъан пщынэр къыгъаджэщтыгъэ. Заор къызежьагъэм къыцыублагъэу ащ фэдэ чэф чылэм къыдэхъухьажьыгъагъэп. Къуаджэм зэлъигъэшІорэ дзакІор къашъуи пчэгум къызекІыжьым, хьатыякІоу Абдзэхэ Махьмудэ джэгур зэпигъэугъ.

— О чыл, ыкъо щытхъур игъогогьоу къызыфэкІожьыгъэ янэу Мамыр къэшъонэу нэузыр зытырилъхьажьыгъагъ, зэ ащ ылъэгу тыкІэжъугъаплъ, — ыІуагъ Абдахэм.

ХьатыякІом игущыІэ ыухыгъэ къодыеу ГъукІэхъани «Зыгъэлъатэр» пщынэм къыхыригъэдзагъ. Пшъэшъэ ныбжьыкІэу зыщытыгъэм фэдэу Мамыр Абдзахэм къыдэшъуагъ.

Мэфэ заулэ тешІагьэу танкистыр заом агъэкІотэжьыгъ. Заом зыкІожьыгъэм кънщегъэжьагъэу Махьмудэ зэо гъогу къиныбэ къыкІужьыгъ. Къоджэдэсхэр къызэрэпэгъокІыгъэхэр щыгъупшэщтыгъэп, письмэхэр къытхыщтыгъэ: «Мы уахътэм Украинэм тыщэзао. Сэ къуаджэм сыщэІэфэ сызхэт частым Запорожьер шъхьафит ышІыжьыгъ, джы Кривой Рог фэтыузэнкІыгъ. ПсэупІэу тызыдахьэхэрэм ащытлъэгъухэрэмэ тыгучІэ рахы, пыим жъалымыгъэу зэрихьагъэр тинэрылъэгъу. Жъалымыгъэу зэрихьагъэм пае пыир тэгъэпщынэжьы, аджалыр фэтэхьы».

ШІу дэдэ ылъэгъурэ ихэгъэгу джащ тетэу Махьмудэ фэзаощтыгъэ, текІоныгъэр къызысыщт мафэм икъэгъэблэгъэн иІахьышІу хишІыхьагъ. Ау зыкІэхъопсыщтыгъэ ТекІоныгъэм и Мафэ къылъэгъужьынэу Махьмудэ инасып къыубытыжьыгъэп. Младшэ лейтенантэу, танкым икомандирэу ДзэлІ Махьмудэ мэзаем 1945-рэ илъэсым уІагъэу телъхэм арылІыкІыгъ, Латвием щагъэтІыльыгъ.

ХЪУЩТ Щэбан.

КЪАЛЭМ ИУРАМХЭР АГЪЭКІЭЖЬЫХ

Къэрэшэе-Щэрджэсым. Республикэм икъэлашъхьэу Щэрджэскъалэ иурамхэм ягъэцэк Ізжын къэлэ бюджетым сомэ миллион 80 фэдиз щыфыхахыгъ.

Къэлэ администрацием иІэшъхьэтетэу Петр Коротченкэм къызэриІуагъэмкІэ, мылъкоу пэІухьащтыр зэрагъэнэфагъэм ишІуагъэкІэ гъогухэм ащыщхэм чІыпІэ-чІыпІэу ахэІэзыхьэжьыщтых, зарагъэушьомбгъущт, транспортыр пэрыохъу имыІэу ахэм ащызекІонэу агъэпсыщт.

— Республикэм ипащэхэм аш Іэ федэ зыхэль мы Іофым изэш Іохын мылькоу пык Іодэщтыр бюджетым къызэрэхэкІыщтыр, гухэлъыр зэрэдгъэцэкІэщтым тишъыпкъэу ыуж тызэрихьагъэр. ТранспортымкІэ къиныгъоу тызхэтым идэгъэзыжьын пылъыщт комиссиери зэхэтщагъэ, — ыІуагъ Петр Коротченкэм.

ХЬАШЪЫКЪОЕ Олег

——— <u>Баскетбол. Апшъэрэ купыр</u> —

___

«Динамэр» медальхэм афэбэнэщт

«Динамо» Ставрополь — «Динамо» Мыекъуапэ — Гъэтхапэм и 27-м Ставрополь щызэдеш агъэх.

ТелефонкІэ къатыгъ. Мыекъопэ «Динамэм» итренер шъхьа-Іэу, АР-м изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым къызэри-ІуагъэмкІэ, ешІэгъур зыхьыщтыр къэшІэгъуаеу щытыгъ. Такъикъи 10 къызэнэм Ставрополь икомандэ очкоуи 10-кІэ тапэ итыгъ. Адыгеим испортсменхэм хъурджанэм Іэгуаор зэкІэлъыкІоу тІогьогогьо радзагь. ЗэІукІэгъур зыхьыщтымкІэ упчІабэ щыІэ хъугъэ. Мыекъуапэ икомандэ хэт баскетболистхэр дэгъоу ешІэщтыгъэх, зы нэбгырэ къахэтымыгъэщэу, зэкІэми такъыщытхъун фаеу

А. Синельниковым елъытэ. Валентин Кубраковым хъагъэм Іэгуаор редзэ, пчъагъэр 71:67-рэ хъугъэ. Ставрополь икомандэ хъурджанэм Іэгуаор ридзэнэу игъо ифагъ — пчъагъэр 71:69-рэ. Мыекъопэ спортсменхэр ухъумэн Іофыгъомэ нахь агъэгумэкІых.

СекундиплІ къэнагъэу бысымхэр апэкІэ къилъыгъэх. Іэгуаор хъурджанэм радзэнышъ, текІоныгъэр ахьын ямурад, ау ар къадэхъурэп. Іэгуаор хъагъэм имыфэу мыекъопэ баскетболистмэ къаІэкІэхьагъ, секундиплІым къыкІоцІ пчъагъэр бысымхэм зэблахъунэу амал яІагъэп.

Ятіонэрэ зэіукіэгъур

«Динамо» Ставрополь — «Динамо» Мыекъуа-**— 73:82.** Гъэтхапэм и 28-м Ставрополь щызэдешіагъэх.

ЯтІонэрэ ешІэгъур Адыгеим икомандэ зэрихьыщтыр пчъагъэм къыушыхьатыщтыгъ. Бысымхэр, гуІагьэх, егугьугьэх, ау тибаскетболистхэм ашІокІынхэ алъэкІы-

Командэхэр зэІукІэнхэм ыпэкІэ Ставропольрэ Мыекъуапэрэ очко пчъагъзу яГэр бэп зэрэзэтекІыщтыгъэр. Бысымхэм ешІэгъухэр зытшІуахьыхэкІэ финалым хэфэнхэу гугъэ яІз хъущтыгъэ. Мыекъопэ командэм ешІэгъуитІури къызэрихьыгъэм ишІуагъэкІэ апэ ит команди 4-мэ ащыщ

хъугъэ, финалым хэхьагъ. Медальхэм афэбэнэнэу фитыныгъэ иІэ зэрэхъугъэм фэшІ тыфэгушІо, гъэхъагъэхэр ышІынхэу фэтэІо.

«Динамэр» гъэтхапэм и 30 – 31-м Щэрджэскъалэ щыІукІэщт чІыпІэ командэу «Эльбрусым». А ешІэгъухэр зэраухыщтхэм тэрыкІэ мэхьанэ иІэжьэп. «Динамэм» финалым зыфегъэхьазырышъ, баскетболист ныбжык Іэхэм зауплъэкІунэу амалхэр яІэщтых.

-<u>ШъошІа, зэхэшъухыгъа?</u>-

Стадионэу «Юностым» щаублэ

Урысыем футболымкІэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу ятlонэрэ купэу «Къыблэм» хэтхэм тигъэзетеджэхэр къакІэупчІэх. Ар къыдэтлъыти, къэбарыкіэхэм спортыр зикіасэхэр ащыдгъэгъозэнхэу итхъухьагъ.

хэта адешІэщтыр? Зэнэкъокъухэр аухынкіэ ешіэгъу заул ныіэп къэнагъэр. Анатолий Абрамовым и Кубок къыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ зэlукlэгъухэу стадионэу «Юностым» щыкlохэрэм ащызэнэкъокъугъэхэр финалым и 1/4-м ыкІи финалныкъом ахэфагъэхэр арых.

– <u>Футбол. А. Абрамовым и Кубок</u> —

«Приставхэм»

Командэхэр яухьазырыныгъэк Іэ зэрэзэтекІыхэрэр ешІэгъухэм якІэуххэм къагъэлъагъо. ЗэІукІэгъухэр зэраухыгъэхэр: **АР**Г — «**Старт**» — 7:3, «Газпром» — УВД — 1:3, «Приставхэр» — «Кавказ» — 7:1, «Динамо» — «Олимп» — 3:2, «Приставхэр» — «Динамо» — 1:0.

«Олимпыр» дэгъоу «Динамэм» дешlагъ. Текlоныгъэр милицием икомандэ зэрихьыгъэм фэшІ «Олимпыр» зэрэбгъэмысэн щымы Гэу къытщыхъугъ. Андрей Ушениныр «Динамэм» хэпшІыкІэу къыхэщы. Ащ аритыгъэ Іэгуаор тІогъогогъо «Олимпым» сарпалестии «мыпмилО» дидзагъ. А. Ушениными къэла-

пчъэм ихъагъэ Іэгуаор зэ ридзагъ.

Финалныкъом «Динамэр» «Приставхэм» ашыІукІагъ. А. Ушениным шъобж къызытыращэм ешІэгъум хэлэжьэн ыльэкІыгьэп — ар «Динамэм» къегоуагъ, ыпэкІэ дэгъоу щешІэн, ухъумакІохэр бэрэ зыгъэгумэкІын зылъэкІыщт футболист хэмытэу тІорэп, ау «Динамэр» ущытхъунэу тлъэгъугъэп.

«Приставхэр» финалым хэхьагъэх. АРГ-р неущ УВД-м дешІэщт. ТекІоныгъэр къыдэзыхырэр финалым «Приставхэм» ащыІукІэщт.

Сурэтым итхэр: «Приставхэр» апэкІэ ильыгьэх, Еутых Русльан игъусэхэр зылъещэх.

ЯтІонэрэ купэу «Къыблэм» Урысыем изэнэкъокъухэр мэлылъфэгъум и 10-м щаублэщтых. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» Таганрог икомандэу «Таганрогым» тикъалэ щыІу-

Купэу «Къыблэм» щешІэщтхэр:

1. «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ

2. «Черноморец» Новороссийск

3. «Торпедо» Ермэлхьабл 4. «Мэщыкъу» Пятигорск

5. «Энергия» Волжский

6. «Батайск» Батайск 7. «Краснодар-2000» Крас-

8. «Астрахань» Астрахань 9. СКА Ростов-на-Дону

10. «Динамо» Ставро-

11. «Дагдизель» Каспийск 12. «Кавказтрансгаз» Рыздвяный

13, «Ангушт» Назрань 14. «Таганрог» Таганрог

15. «Автодор» Влади-

16. «Бислан» Бислан 17. «Митос» Новочеркасск.

Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» Абхъазым щыІагъ. Ныбджэгъу ешІэгъухэу иІагъэхэм, тикомандэ хэгъэгум изэнэкъокъухэм зэрафэхьазырым, нэмыкІхэми тренер шъхьаІзу, спортымкІэ мастерэу ЗекІогъу Муратэ къариГуалГэрэр шГэхэу къыхэтыутыщт.

Адыгэ Республикэм истадион шъхьа Гэ Мыекъуапэ щаш Гы. Джырэ уахътэ зэнэкъокъухэр зыщызэхащэнхэ альэкІыщтыр стадионэу «Юностыр» ары. Арышъ, футболыр зикІасэхэм тІэкІу къяхьылъэкІыщтми, стадионыкІ эу «Юностым» кІонхэ фае. Транспорт Іофыгъохэр къалэм иІэшъхьэтетхэм дэгъоу агъэцэкІэштхэу тагъэгугъагъ.

Футболыр зикІасэхэр, шъукъакІу стадионэу «Юностым», шъуеплъ «Зэкъошныгъэм» иешІакІэ, шъуфэгумэкІызэ Іэгу шъуфытеу. Адыгеим зы команд ныІэп иІэр — ащ сыдигъуи тыригъусэн фае.

щыдэзыхыгъэ батырхэр Урысы-яновскэ щыкІощтхэм ахэлэжьэнхэу фитыныгъэ яІэ хъугъэ. ТибэнакІохэм яухьазырыныгъэ хагъэхъонэу, ямедальхэмкІэ тагъэгушІонэу тафэлъаІо. Мыекъопэ бэ-

нэпІэ еджапІэм зиужьыжьынэу зэ-

риублагъэм тырэгушхо.

уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

— Дзюдо =

Тибэнак охэм ящытхъу хагъахъо

Урысыем и Къыблэ шъолъыр дзюдомкІэ изэнэкъокъухэр гъэтхапэм и 26 — 28-м Налщык щыкІуагъэх. Ильэс 23-м нэс зыныбжьхэр апэрэ чІыпІэхэм афэбэнагъэх. Адыгеим ибатырхэм

медалиплІ къафагъэшъошагъ. ШъэоцІыкІу Рустам килограмм 73-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп дышъэ медалыр къыщыдихыгъ. Тренерэу Беданыкъо Рэмэзанэ ар егъасэ.

Пщыдатэкъо Рэмэзан, кг 60, ящэнэрэ хъугъэ. Тренерхэу Хьэшхъуанэкъо Айваррэ Хьабый Байзэтрэ ащ ипащэх. Хьаткъо Адам, кг 66-рэ, ящэнэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. Бэджыдэ Вячеслав ары тренер-кІэлэегъаджэр. Хъущт Ахьмэдхъани ящэнэрэ чІыпІэр къыфагъэшъошагъ. Тренер-кІэлэегъаджэу Хьэшхъуанэкъо Айвар ипащэу дзюдом зы-

Медальхэр зэІукІэгъумэ къа-

НэкІубгьом итхэр зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ

и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: advgvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкÎэ ыкIи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -ы станов - на при на п

шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэкІыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэ-ЗЫТХЫГЪЭХЭМ аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр OAO-y

«Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 6411 Индексхэр 52161 52162 Зак. 830

Хэутыным узщыкГэтхэнэу щыт